

Fylkesmannen i Vestfold

Miljø- og samfunnssikkerhetsavdelingen

STOREMYR – FAGERBAKKEN

LANDSKAPSVERNOMRÅDE MED TILHØRENDE PLANTELIVSFREDNING

Vedtatt forvaltningsplan

Forside: Et typisk utsnitt av verneområdet. Foto: Fylkesmannen i Vestfold

Fylkesmannen i Vestfold
 Postboks 2076
 3103 Tønsberg
 www.fylkesmannen.no

Dato:
 01.03.2016

Verneområdenummer:
 VV00000557

Tittel:

FORVALTNINGSPLAN STOREMYR – FAGERBAKKEN LANDSKAPSVERNHOMRÅDE MED TILHØRENDE PLANTELIVSFREDNING

Faglig grunnlag:

Miljøfaglig Utredning ble i 2010 valgt som konsulentfirma til utarbeidelse av utkastet til forvaltningsplan. Prosjektleder hos Fylkesmannen var Erik Johan Blomdal og prosjektansvarlig hos Miljøfaglig Utredning var Helge Fjeldstad.

Saksbehandler:

Pål Otto Hansen, Fylkesmannens miljø- og samfunnssikkerhetsavdeling

Godkjenningsvedtak:

Godkjent av Fylkesmannen 01.03.2016 med hjemmel i verneforskriftens § VII og § VIII.

Sammendrag:

Området ble først vernet i 1980, men pga. mangelfull varsling ble det en ny vernerunde i 1984. Verneforskriften ble sist endret i 1997. Formålet med vernet er å bevare et rikt lauvskogområde med tilhørende tørrengsamfunn, men landskapskarakteren skal også opprettholdes. Fokuseringen på plantelivet er bakgrunnen for at området fikk vernestatus som landskapsvern med tilhørende plantelivsfredning (LVO – PFO). Landskapet innenfor verneområdet utviser en stor landskapsvariasjon i liten skala, selv om denne variasjonen er gjentakende. Området er relativt lite, men er mye brukt og verdsatt i friluftssammenheng nesten året rundt. Landskapet representerer det typiske landskapet i regionen med noe lavere mangfold og enkelte uheldige inngrep. Etter at Kulturarv i Vestfold fylkeskommune har sett nærmere på området, er det nå registrert flere forekomster av fornminner og nyere tids kulturminner i området. Dette er tatt inn i forvaltningsplanen, og bidrar til økt formidlings- og opplevelsesverdi. De botaniske verdiene i Storemyr-Fagerbakken landskapsvernområde er i dag knyttet til rik sumpskog, dammer, edellauvskog og tørreng/naturbeitemark. I sør finner en strandvolltopografi med rullestein. Nakne fjellknauser stikker opp i skogbestanden. Floristisk er løvskogen meget rik. På de fuktigste områdene vokser svartor. På tørrere mark spiller hassel en dominerende rolle. Isprengt vokser alm og enkelte store eksemplarer av søtkirsebær. Busksjiktet er ganske velutviklet og har om lag samme artssammensetning som tresjiktet. Feltsjiktet er særlig variert og interessant med små bestand av arter som skogbingel, småmarimjelle og skogsvinerot. I sumpskogen inngår arter som mjørdurt, sverdlije og soleiehov. Av andre interessante arter kan nevnes tannrot, bergflette, klourt, vårmarihånd og fingerlerkespore. Spredt i området finnes tørrenger rikt utformet med kubjelle. Det foreligger sparsomt med opplysninger om pattedyr og fugl, som stort sett ser ut til å begrense seg til ekorn, rådyr samt vanlige hekkefugler. Dammen på Fynsmyra, muligens også på Storemyr er yngleområder for småsalamander og spissnutefrosk, og en del sjeldne øyenstikkere og flere

sommerfuglarter er også registrert. I alt 21 rødlistede arter er registrert innenfor verneområdet. I 1987 ble det utarbeidet en enkel skjøtselsplan for området. Forekomsten av hele 33 fritidsboliger innenfor verneområdet har tidvis bidratt til en krevende forvaltning, og behovet for en mer fullverdig forvaltningsplan har lenge vært til stede. Varsel om oppstart av arbeidet med ny forvaltningsplan ble sendt grunneiere, hytteeiere og andre berørte parter i 2010 for innspill og kommentarer. Flere pekte på tiltagende gjengroing, mangelfull skjøtsel og faren for at truede og sjeldne plantearter kan forsvinne. Det ble etterlyst mer aktiv skjøtsel. Områdets viktige funksjon som friluftsområde ble fremholdt av flere.

I flere år har det vært vanskelig å prioritere videreføringen av forvaltningsplanen, men arbeidet ble tatt opp igjen annet halvår 2015. Planen redegjør nå for viktige bevarings- og forvaltningsmål og en mer systematisk overvåking av naturverdiene. Det legges opp til en opptrappet skjøtsel, bl.a. med nødvendig rydding langs turstier, turveier i edelløvskogen for å oppnå et noe åpnere skogsbylde og litt bredere ferdselskorridor. Det foreslås også rydding for å synliggjøre gamle steingjerder i skogen, samt videreføring av årlig slått av tørrenga på Fagerbakken. Bjørkeoppslag i Fagerbakke øst som truer kjempestarrforekomsten, tas jevnlig ut for sikring av lys og stabil vannhusholdning.

De foreslåtte skjøtselstiltakene vil trolig ikke imøtekomme manges forventninger om en mer skjøttet og ryddet karakter, slik det nok var da området ble beitet. Når dette ikke kan oppfylles, skyldes det selve verneformålet og fredningen av plantelivet. Den vegetasjonsskjøtsel som likevel foreslås har som mål å ivareta viktige naturtyper og det livsmiljø mange av rødlisteartene stiller til sitt livsmiljø. Det er også foretatt rimelige avveininger til ferdsel og friluftsliv.

Av andre forvaltningsmessige tiltak foreslås bedre merking av turstier og informasjon til publikum, som forutsetter tilslutning fra grunneierne. Det foreslås også tiltak for å redusere problemene med hageavfall i verneområdet. Det er også utarbeidet retningslinjer for bedre forståelse og praktisering av vernebestemmelsene. Bl.a. gis det føringer for når dispensasjon kan imøtekommes for beskæring, felling eller rydding av vegetasjon i verneområdet av hensyn til sol- og utsiktsforhold på enkelteierdommer.

Planen ble sendt på høring i november 2015, og høringsmøte er holdt i høringsperioden. I alt inkom 5 høringsuttalelser, se vedlegg 6.6. Fylkesmannen har fortløpende kommentert høringsuttalelsene. Gjengroing, manglende skjøtsel og ønske om større frihet til å rydde og felle trær er et gjennomgangstema i høringsuttalelsene. Klargjøring av begrepet «opparbeidet tomt» samt større forutsigbarhet om grunnlaget for dispensasjoner om rydding utenfor opparbeidet tomt, forventes å imøtekomme noen av uttalelsene. Tilsvarende gjelder tiltaket om skjøtsel og rydding langs stier og steingjerder.

Det reises spørsmål om Fylkesmannen kan nekte deponering av hageavfall på egen tomt. Dette kan Fylkesmannen gjøre med hjemmel i verneforskriften, dels pga. av negative følger for landskapet, men også for å hindre spredning av fremmede arter i verneområdet. Fylkesmannen peker likevel på at deponering og kompostering av hageavfall på opparbeidet tomt ikke rammes av forbudet, men forutsetter at dette skjer i kompostbinge eller annen beholder som hindrer spredning av fremmede arter til verneområdet.

I en uttalelse pekes det på grunneierne, rettighetshavere og ideelle organisasjoner som en ressurs i skjøtsel av verneområdet. Fylkesmannen er enig og har tydeliggjort dette bedre i planen. Samme uttalelse tar til orde for etablering av en samrådsgruppe for bedre dialog. Dette er en god tanke, men krever omfattende organisering og oppfølging, som Fylkesmannen ikke har kapasitet til å følge opp hverken her eller i de over 130 verneområdene i fylket. Det anbefales likevel at grunneiere,

hytteeiere og andre brukere etablerer en kontaktgruppe for bedre dialog med forvaltnings- og oppsynsmyndighet.

Hvasser og Brøtsø Vel er opptatt av stiene og turmulighetene i verneområdet. Man ønsker ikke å utelukke sykling og bruk av hest på stiene, men ber om vedlikehold av stiene på våte partier og med stor slitasje. Fylkesmannen er enig i at enkelt vedlikehold av stiene hindrer uønsket utvidelse av stiene inn i skogen, og vil derfor ta dette inn som eget punkt i planen.

Høringen og høringsmøtet har derved ført til viktige endringer, tilføyelser og presiseringer i planen. Disse er nå tatt inn i planen.

_____ sign. _____

Pål Otto Hansen
Naturforvalter

_____ sign. _____

Elisabet Rui
Fylkesmiljøvernssjef (elektronisk godkjent)

INNHold

FIGURER.....	viii
TABELLER.....	viii
FORKORTINGER.....	viii
1. Innledning	2
1.1 Forord.....	2
1.2 Naturmangfoldloven.....	3
2. Historikk	4
2.1 Verneprosess	4
2.2 Kort om brukshistorien	4
2.3 Kulturminner.....	6
Fornminner.....	6
Kulturminner fra nyere tid, dvs fra etter år 1536, innenfor landskapsvernområdet.....	9
3. Dagens Status.....	10
3.1 Kunnskapsstatus	10
3.1.1 Generelle data	10
3.1.2 Landskap.....	10
3.1.3 Flora.....	13
3.1.4 Fauna	15
3.1.5 Fremmede arter	16
3.2 Verneverdier	16
Naturtyper	16
Rødlistearter.....	22
3.3 Bruk av området	26
Hytter og hytteliv.....	26
Allmennhetens friluftsliv	27
Offentlig infrastruktur (vann, kloakk, vei, strøm).....	28
Offentlige tjenester (renovasjon, brannvern)	28
3.4 Pågående skjøtsel og tiltak	29
4. Forvaltning av Storemyr – Fagerbakken landskapsvernområde	30
4.1 Trusler mot verneverdiene	30
4.2 Bevaringsmål.....	30
4.3 Forvaltningsmål.....	32
4.4 Skjøtselstiltak	32

4.5 Besøksforvaltning.....	35
4.6 Retningslinjer for saksbehandlingen.....	38
Naturmangfoldloven	38
Verneforskriften	38
Om dispensasjonssøknaden og behandlingen	40
Hva er tillatt i verneområdet etter verneforskriften?	41
Tilskudd	44
4.7 Oppsyn	44
Revisjon av forvaltningsplanen.....	45
5. REFERANSER.....	45
Skriftlige kilder.....	45
Muntlige kilder	46
6. VEDLEGG	47
6.1 Verneforskriften.....	47
6.2 Vernekart	49
6.3 Tiltak i Storemyr – Fagerbakken landskapsvernområde.....	50
6.4 Metode for landskapskartlegging	51
6.5 Noen sentrale begreper	53
6.6 Høringsuttalelser med Fylkesmannens kommentar	54

FIGURER

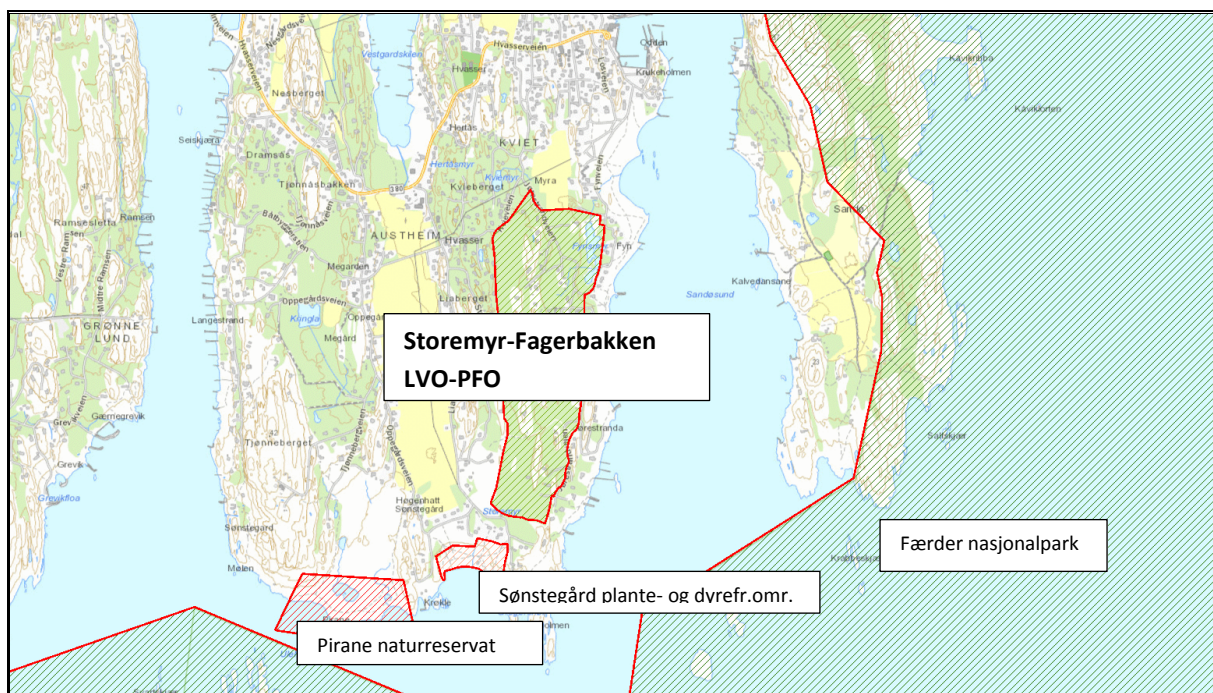
TABELLER

FORKORTINGER

LVO-PFO:	Landskapsvernområde med tilhørende plantelivsfredning
FM:	Fylkesmannen
Kgl.res.:	Kongelig resolusjon
NML:	Naturmangfoldloven
SNO:	Statens Naturoppsyn

Storemyr – Fagerbakken LVO - PFO

Figur 1 Oversiktskart som viser lokalisering av verneområdet. Verneområdet ligger nær sjøen, men uten å grense ned til sjøen, sørøst på Hvasser i Tjøme kommune. I tillegg til naturverdiene knytter det seg betydelige friluftslivsinteresser til området. Flere fritidsboliger ligger innenfor eller i tilgrensning til verneområdet. Flere verneområder ligger i umiddelbar nærhet.

1. Innledning

1.1 Forord

En enkel skjøtselsplan ble utarbeidet i 1987. Bakgrunnen for utarbeidelsen av ny forvaltningsplan er behovet for oppdatering i forhold til naturtilstand, skjøtselsbehov og forvaltningsoppgaver. Brukerinteresser og retningslinjer for saksbehandling krever også bedre utdyping. På oppdrag fra Fylkesmannen utarbeidet konsulentfirmaet Miljøfaglig Utredning utkast til forvaltningsplan i 2010. Forut for arbeidet ble varsel om igangsetting sendt berørte parter, og flere innspill kom inn.

Dessverre har det ikke vært mulig å prioritere videre oppfølging av planen i de siste årene, men arbeidet ble gjenopptatt med sikte på godkjenningsvedtak i mars 2016. Behovet for en plan er åpenbart stort, særlig i et område som Storemyr – Fagerbakken landskapsvernområde hvor så mange hytteeiendommer ligger innenfor vernegrensene. Vernemyndigheten trenger et praktisk verktøy i sitt forvaltningsmessige arbeid, og grunneiere og hytteeiere har lenge etterlyst større forutsigbarhet, klarere retningslinjer og økt innsats fra forvaltningsmyndigheten.

Fylkesmannen beklager at arbeidet har tatt så lang tid, og takker for tålmodigheten underveis. Vi takker også for uttalelser til planforslaget og positive bidrag i høringsmøte i januar 2016.

Innledning

Det er tidligere utarbeidet en skjøtselsplan for edellauvskog i 1987, som også omfatter Storemyr-Fagerbakken landskapsvernområde. Denne avløses nå av en ny forvaltningsplan, basert på nye *Generelle retningslinjer og mal for utarbeiding av forvaltningsplaner*, gitt av Miljødirektoratet i 2014. Forvaltningsplanen skal være et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde og fremme verneformålet. Det skal samtidig sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi konkrete retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel, eventuell tilrettelegging osv.

Storemyr-Fagerbakken landskapsvernområde med tilhørende plantelivsfredning er vernet for å ta vare på et område med store natur- og brukskvaliteter av nasjonal verdi. Forvaltningsmyndigheten skal sørge for at verneformålet (jf. verneforskriften) etterleves og at eventuelle faktorer som bryter med dette formålet blir fanget opp og møtt med tiltak.

Det er viktig til enhver tid å kjenne tilstanden til de kvalitetene som vernet skal ivareta, også hvilke utviklingstendenser kvalitetene gjennomløper og hva som påvirker dem. På denne måten er det mulig å møte negative utviklingstrekk med tiltak som sikrer formålet med vernet.

Forvaltningsplanen er utarbeidet med utgangspunkt i verneforskriften og de rammene som allerede er fastsatt der. Planen konkretiserer verneforskriftens regelsett og presenterer mest mulig konkrete forvaltningsmål, bevaringsmål og tiltak som skal sikre at kvalitetene innenfor verneområdet opprettholdes eller videreutvikles. Tydelig formulerte mål skal sikre at vedtak i henhold til verneforskriften blir forutsigbare og enhetlige.

Prosessen knyttet opp mot forvaltningsplanen skal påse at grunneierne og berørte interesser trekkes inn gjennom dialog. Forvaltningsplanen skal gi klare retningslinjer for hvilke aktiviteter og hvilken bruk som er tillatt og i samsvar med verneformålet.

Fylkesmannen i Vestfold er forvaltningsmyndighet i Storemyr-Fagerbakken landskapsvernområde. Dette vil si at Fylkesmannen forvalter bestemmelsene i verneforskriften, som å avgjøre dispensasjonssøknader, gjennomføre skjøtselstiltak mm. Fylkesmannen skal godkjenne forvaltningsplanen og påse at tiltakene er i samsvar med forvaltningsplanens intensjoner. Fylkesmannen skal også se til at overvåkning gjennomføres etter planen. Statens naturoppsyn har et hovedansvar for løpende oppsyn.

1.2 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens §§ 4 og 5 krever at mangfoldet av arter og naturtyper skal bevares. Artsdatabankens rødlistor for arter og naturtyper er Norges offisielle klassifisering som viser hvilke arter det er grunn til å ta særlig hensyn til. Disse kravene gjelder for hele landet, ikke minst i verneområder. Forvaltningsmyndigheten mener at forvaltningsplanen med de mål, tiltak, retningslinjer, og føringer som er gitt, vil føre til en positiv utvikling for verneverdiene. Mangfoldet av arter og naturtyper, samt økosystemets funksjon, blir ivaretatt med den forvaltningen som foreslås, slik §§ 4 og 5 forutsetter.

Prinsippene i §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saker som berører naturmangfoldet, jf. §7. De nevnte bestemmelser i naturmangfoldloven skal inngå som en integrert del i skjønnsutøvingen ved saksbehandling etter verneforskriften og naturmangfoldloven, og ved fastsettelse av forvaltnings- og skjøtelsesplaner for verneområder.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om naturforholdene i verneområdet er innhentet fra Naturbase, Artsobservasjoner, Artskart og feltarbeid. Forvaltningsmyndigheten vurderer kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkelig til å utarbeide forvaltningsplanen.

§ 9 om føre-var-prinsippet skal gjøres gjeldende der tilstrekkelig kunnskap ikke foreligger. Under henvisning til avsnittet over mener Fylkesmannen at beslutningsgrunnlaget i forvaltningsplanen er tilstrekkelig til at føre-var prinsippet ikke får særlig vekt her. Det må uansett vurderes å innhente ny kunnskap dersom grunnlaget for å vurdere effektene av et tiltak i verneområdet ikke er godt nok.

Prinsippet i § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning, bør ikke begrenses kun til verneområdet. Formålet med dette verneområdet er å bevare et rikt lauvskogsområde med tilhørende tørrengsamfunn. I Vestfold er det flere andre verneområder med rik lauvskog. Gjennom forvaltningsplaner for disse verneområdene sikres muligheten til å bevare og fremme artsmangfold, økologisk funksjon og opplevelsesmuligheter i Vestfolds rike lauvskoger.

Prinsippet i § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, følges opp gjennom forvaltningstiltakene og gjennom restriksjoner og fastsatte vilkår i dispensasjoner.

§ 12 om bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder er lagt til grunn for valg av teknikker og driftsformer i planlagte skjøtselstiltak.

I verneområdene virker også annet lovverk, som for eksempel plan- og bygningsloven og forurensningsloven, ved siden av naturmangfoldloven og verneforskriften, slik at noen tiltak

vil trenge tillatelse etter flere lovverk. Hovedregelen er likevel at tiltak først vurderes etter verneforskriften.

2. Historikk

2.1 Verneprosess

Med bakgrunn i befaringer i 1974 og første halvår 1975, ble denne lokaliteten vurdert som interessant i forbindelse med vern av edellauvskog. Lokaliteten var også med på liste i Verneverdige områder i Vestfold fylke (1972). Etter inventering sommeren 1975 ble konklusjonen at området var verdt å ha med videre i verneplanarbeidet. I tilleggsrapporten for edellauvskoginventeringer (1976) ble lokaliteten vurdert som meget verneverdig. Lokaliteten kom dermed med i *Utkast til verneplan for edellauvskog i Vestfold fylke – Fylkesmannen i Vestfold 1978*.

I verneprosessen inkom en god del merknader med skepsis til verneforslaget. Bl.a. uttalte kommunen at den mente å kunne bevare dette lauvskogområdet uten bruk av naturvernloven. Flere grunneiere/hytteiere var også skeptisk til vern av lokaliteten. Etersom det er mange bebygde hyttetomter spredt i mange deler av verneområdet, var mye av skepsisen knyttet til at de ikke lenger kunne bruke hyttetomta slik de ønsket. Ved å unnta opparbeidet hyttetomt fra bestemmelsene (utenom byggesaker) ble det meste av skepsisen lagt død. Lokaliteten ble derfor med i den videre verneprosess som førte fram til vedtak om å opprette landskapsvernområde med tilhørende plantelivsfredning. Dette siste på grunn av gode forekomster av både krevende plantearter og plantesamfunn, og sårbare (rødlistede) plantearter.

Storemyr-Fagerbakken LVO ble først opprettet i 1980, men fordi mange hytteeiendommer var utelatt og ikke hadde fått vernesaken på høring, besluttet Miljøverndepartementet at saken måtte ut på ny høringsrunde, slik at alle fikk ta del i høringsprosessen. Etter at denne nye runden var gjennomført, ble så det opprinnelige landskapsvernområdet opphevet, et nytt opprettet, hvor alle de da kjente eiendommene var kommet med. 24. februar 1984 ble Storemyr-Fagerbakke lagt ut som landskapsvernområde med tilhørende plantelivsfredning i medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970. 13. mai 1997 ble forskriften sist endret. Plantelivet er fredet særskilt i medhold av samme lov.

2.2 Kort om brukshistorien

Begge matrikelgårdene som omfattes av forvaltningsplanen er dokumentert i drift i middelalderen, og har navn som antyder at de opprinnelig er å regne som en og samme gård, nemlig Hvasser Østre (nr 31) og Østgården (nr 32). Det er vanlig å regne med at gårder som kan dokumenteres så langt tilbake, også har vært i drift i jernalderen. Sannsynligvis har områdene innenfor forvaltningsplanen ligget som utmarks- og beiteområder i det forhistoriske jordbruket. I dag vet vi at jernalderjordbruket skiller seg fra det som er dokumentert på 17-, 18- og 1900-tallet, ved at det i enda større grad eksisterte i samspill med andre former for matauk, som jakt, sanking og fiske. Trolig var Østgårdene bedre gårder i et slikt perspektiv enn hva de kan fremstå som i historisk tid.

Både Østgården og Hvasser østre, var kirkegods helt til 1800-tallet. Begge omtales i skriftlige kilder i 1667 og det står da at gårdene ikke har skog, mens i 1751 har gårdene «haslebusker og noget or, til hjælp til ved.». I 1803 må de kjøpe til ved og gjerder.

Brukerne på gårdene er kjent fra 1600-tallet og mennene var som oftest tilknyttet sjøfart. Vanligst var det at de var skippere og loser. Men de bygger og eier skuter også. Mennene tok arbeid til sjøs,

kvinnene styrte livet hjemme på gården. Av giftermålene ser vi at Hvassers kontaktnett strekte seg mot kysten av Larvik, Sandefjord og Stokke. Områder som er lett tilgjengelig med båt. Gårdene på Hvasser er skrinne. I 1751 opplyses det at gårdene kunnet ryddet mer jord, men at jorden er dårlig og at de ikke har tilstrekkelig tilgang på gjødsel. Skogen var borte på 1600-tallet. Øya var etter all sannsynlighet allerede da preget av beitelandskap. Landskapsvernområdet har altså etter all sannsynlighet vært beite siden jernalderen.

Figur 2. Grevskapskart 1811 – 13. Hvasser og Sandøsund. Nordre del av fredningsområdet.

Skogen har tradisjonelt vært nyttet til vedhogst både av gårdbrukere og det store antallet hytteeiere. Det var tidligere også mange kyr på beite innenfor hele området. Det er i dag ikke jordbruksmark innenfor verneområdet, og den beitingen som tidligere påvirket området, opphørte for mange år siden. Noe hogst skyldes behovet for å rydde vegetasjon under luftledninger, og noe hogst har skjedd i forbindelse med skjøtselen av private hytteeiendommer. Spesielt er at det i området er skilt ut en stor mengde hyttetomter, spredt ut over store deler av verneområdet. Det er i alt 33 hytter, og ytterligere et stort antall hytter ligger nær inntil verneområdet. Hyttene utgjør i seg selv en tydelig karakter ved landskapet, men forsterkes samtidig av vei, vann og strøm som er ført fram til hyttene og den opparbeidelsen av hyttetomtene som har funnet sted.

Etter at området ble vernet har det vært et stort antall dispensasjonssøknader fra hytteeierne. Typiske søknader har vært riving, gjenoppbygging, påbygg/tilbygg, trefelling/rydding, veiutbedring, vann/avløp, linjerydding, terrengarbeider o.l. Det har også vært flere tilfeller av brudd på vernebestemmelsene, særlig knyttet til ulovlig rydding, trefelling, utfyllinger, avfallsdeponering. Det

har også ved flere anledninger blitt gitt uttrykk for misnøye med forvaltningen av verneområdet, både fra grunneierne og hytteeierne. Særlig påpekes mangelfull skjøtsel og tiltagende gjengroing. Det søkes stadig om dispensasjon til å rydde vegetasjon for å få mer sol/bedre utsikt. Mange klager over at der det for en mannsalder eller to siden var åpent for sol og utsikt, er det i dag grodd til med skog.

2.3 Kulturminner

Fornminner

Det er registrert to automatisk fredete kulturminner innenfor verneområdet. Fornminnene er lite framtrepende, men også kjennskapet til dem gir tidsdybde og historie til landskapsopplevelsen. Begge ligger syd i landskapsvernområdet, i hasselskogen på gbnr 32, Østgården.

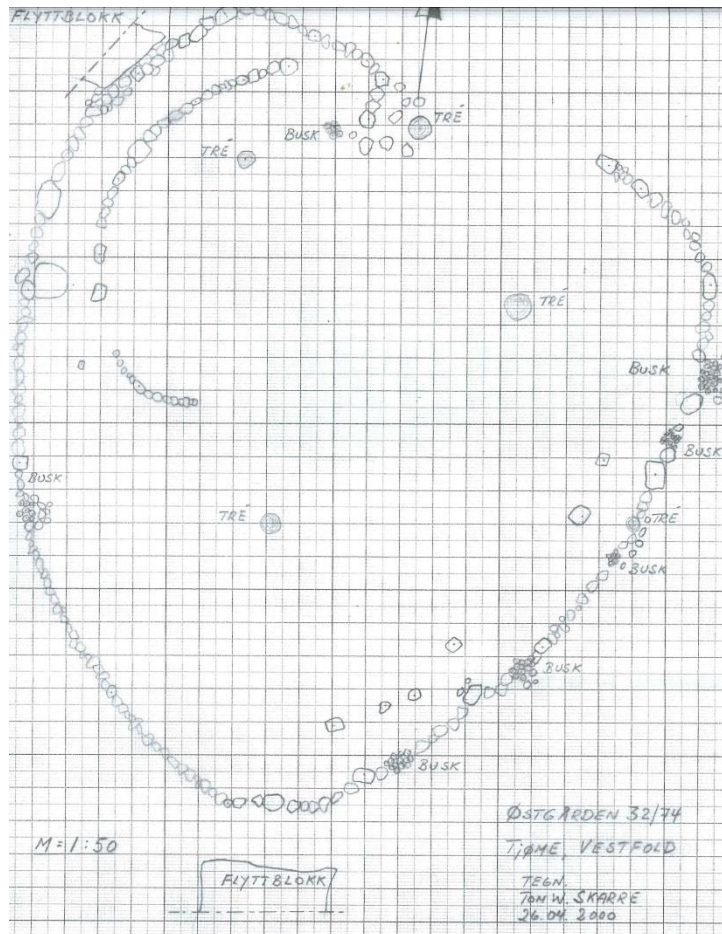
ID 50232 er en flat og rund **gravrøys**, med en svakt skrånstilt, stor og flat, helle i midten. Hella er 1,6 x 1,6 m og 0,10-0,20 m og ligger med bruddflaten opp, mens den er isskurt og glatt på undersiden. Den kan representere enten en bautastein eller en opprinnelig dekkhelle. Røysa er forholdsvis klart avgrenset og tilnærmet sirkelrund, bortsett fra noe stein som antagelig har rast ut. Noe stein kan også være tilført i forbindelse med rydding av kjerrevei/parkeringsplass rett N for røysa. Røysa slik den er i dag, er vesentlig lagt opp i ett lag. Det er både løse og jordfaste stein. Steinene er hovedsakelig rullesteiner og varierer i størrelse fra "hodestørrelse" til "mannsløft" og større. Diameter 5 m (+ inntil 1,5 m mot S og SØ pga utrasning). Høyde 0,3 m.

Fornminner i verneområdet. Foto: Fylkesmannen i Vestfold

Den mest sannsynlige dateringen på røysa er jernalder, og den utgjør belegg for bruk av området i denne perioden. Plasseringen på et høydedrag nær sjøen og fiskeplassene, med utsikt til Sandesundet i øst og Vadholmen i sør er karakteristisk for plasseringen av jernalderens gravminner, langs tidens viktigste ferdselsveier.

ID 20178 ligger knappe 30 meter sørøst for ID 50232, og er en steinstreng, nærmest hjerteformet, og bare svakt synlig. I sør virker flaten på innsiden ryddet, i nord er det mer stein spredt utover. Denne ansamlingen omfatter noe mindre enn halvparten av flaten. Ved en innberetning i 2000 laget Tom W. Skarre en skisse over strukturen slik den da fremsto, vist i figuren under.

Figur 3. Steinsirkel på storemyr, ID 20178, opptegnet av Tom W. Skarre i 2000.

Strukturen tolkes som en svært sjelden forekommende kulturminnetype, nemlig en steinlabyrint. Nærmeste kjente dokumenterte parallell er steinlabyrinten på Tisler i Hvaler, selv om det også skal være et liknende kulturminne på Trubervika i Sandefjord.

Tolkningen til labyrint er usikker. Likevel er strukturen såpass lite bevart at det i dag er vanskelig å endelig avgjøre hva den har utgjort. At det er en menneskeskapt konstruksjon synes likevel overveiende sannsynlig.

Figur 4. Avgrensningen av landskapsvernområdet er markert med grønn strek, og registrerte kulturminner er markert med grønn prikk.

Kulturminner fra nyere tid, dvs fra etter år 1536, innenfor landskapsvernområdet

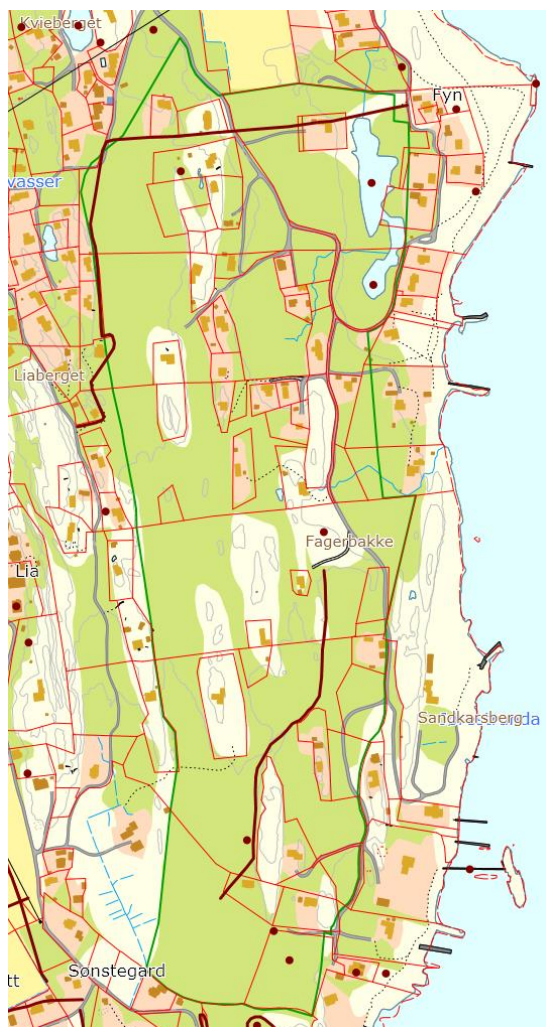
Innenfor området ligger flere lokalt registrerte kulturminner, som vises på kartutsnittet under. (kilde: <http://kart.tonsberg.kommune.no/webinnsyn/Content/Main.asp?layout=vestfold&time=1447144917&vwr=asv>). Av synlige lokale kulturminner er følgende viktige for områdets historie.

Gamle veiløp. Disse har etter all sannsynlighet betydelig alder.

Festplassen på Fagerbakke. Vi kjenner ikke Fagerbakkes tradisjon, men på plassen skal det både ha vært dans og søndagsskole.

Steingjerder. Steingjerdene er ikke tegnet inn på oversikten over lokale kulturminner. Men steingjerdene er både gamle eiendomsskiller, men også skille mellom inmark/utmark. Steingjerdene er mer typisk på Tjøme enn mange andre steder i fylket. Her var det utstrakt beite og det var mye stein. Steingjerdene er et landskapselement som kjennetegner Tjøme og det er viktig at disse bevares.

I kap. 4.6 er gitt retningslinjer for behandling av saker som angår forn minner og nyere tids kulturminner.

Figur 5. Nyere tids kulturminner vist med brun farge.

3. Dagens Status

3.1 Kunnskapsstatus

3.1.1 Generelle data

Landskapsvernområdet ligger på sørøstenden av Hvasser. Berggrunnen i området er en del av Oslofeltet, og består av eruptive dypbergarter, vesentlig monzonitt. Like viktig som bergartene er de sedimentære marine avsetningene av varierende tykkelser.

Storemyr-Fagerbakken LVO utpreger seg med å ha typisk kystklima med milde vintre og varme somre. Nedbørsnormalen for perioden 1961-1990 lå på mellom 700 og 900 mm.

Naturgeografisk befinner området seg i boreonemoral vegetasjonssone og i svakt oseanisk vegetasjonsseksjon (O1), som karakteriseres av vestlige trekk i vegetasjonen, men med svake østlige innslag (Moen 1998). Edelløvskog med varmekjære arter inngår i vegetasjonssonen.

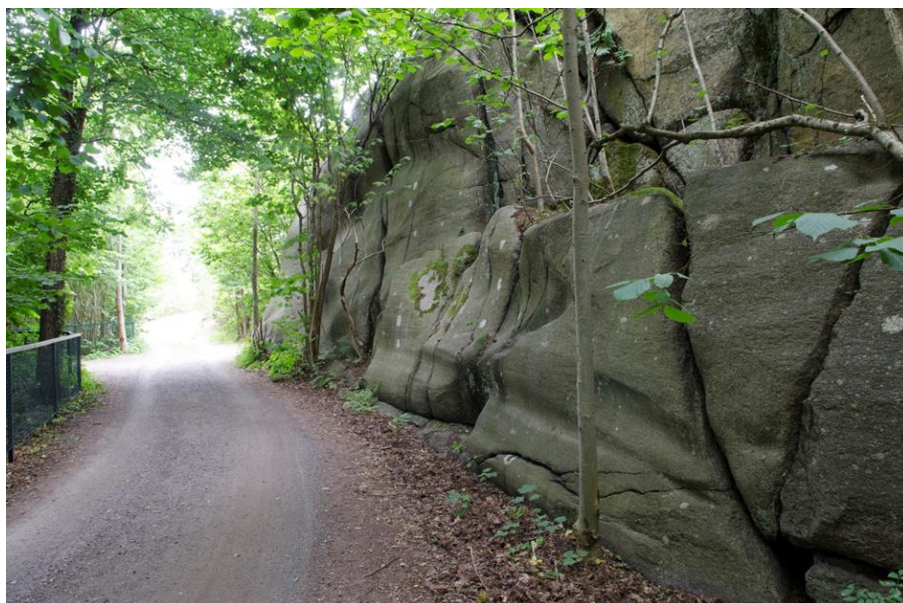
3.1.2 Landskap

Metode

Se vedlegg pkt 6.4

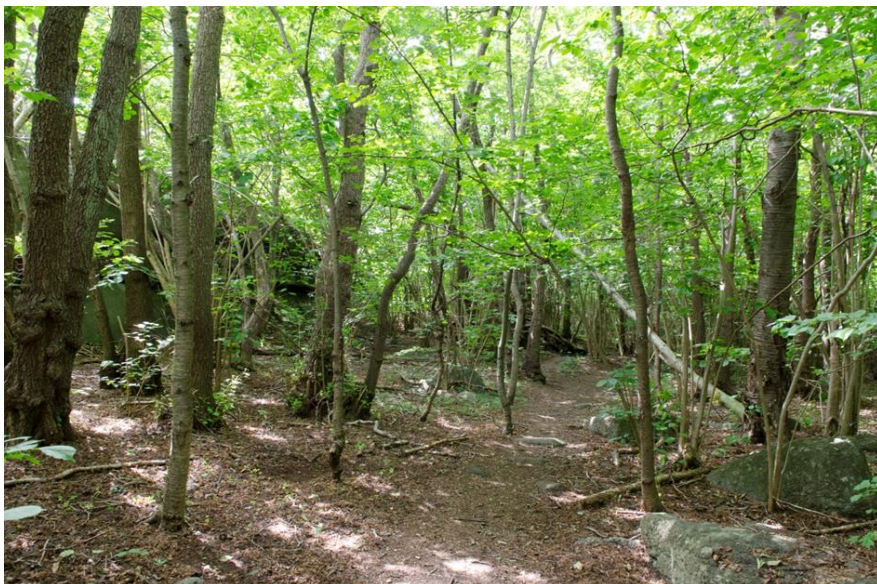
Beskrivelse

Verneområdet utgjør en del av strandflaten. Hovedformen dannes av en slak nord-sør rettet ås mellom Sandøsund og sjøen i øst og jordbruksarealer i vest. Innenfor verneområdet er lokaltopografien mer oppbrutt, men utviser likevel en typisk og gjentakende variasjon. Eruptive dypbergarter har formet et landskap med nordsør-rettete nakne bergrygger som reiser seg bratt mellom frodig, skogkledde flater.

*Typisk nordsyd - orientert bergrygg med skuringsstriper i verneområdet.
Foto: Fylkesmannen i Vestfold*

Mellom bergryggene er skogen frodig og tett. Rike utforminger av dels varmekjære løvskogsarter i kombinasjon med vekslende fuktighetsforhold, gir et variert vegetasjonsbilde. Årstidsvariasjonene er også betydelige, og særlig våraspektet med et artsrikt feltsjikt av blomstrende karplanter, gir et viktig bidrag til landskapsopplevelsen. Fargevekslingene i lauvverk gjennom sommeren og utover høsten skaper også tydelige landskapsendringer. Enkelte, små tørrere partier med storvokst furu utvider mangfoldet ytterligere.

Et typisk utsnitt av verneområdet, med frodig edelløvskog og spennende turstier.

Foto: Fylkesmannen i Vestfold

Det er ingen tydelige bekkedrag innenfor verneområdet, men enkelte små pytter og tjern finnes spredt. Disse er ikke så store at de åpner egne rom i landskapet, men noe mer lys slippes inn helt lokalt. De små pyttene er i gjengroing, og spennende vannplanter og andre fuktighetskrevende arter utvider mangfoldet og skaper lokal variasjon.

Fynsmyra i nordøst. Foto: Fylkesmannen i Vestfold

Landskapet innenfor verneområdet utviser en stor landskapsvariasjon i liten skala, selv om denne variasjonen er gjentakende. Området er relativt lite, og tett vegetasjon begrenser innsynet i stor utstrekning. Landskapet oppleves derimot innenfra. Raske vekslinger, både i tid og rom, gir spennende og varierte opplevelseser. Området er derfor mye brukt og verdsatt i friluftssammenheng nesten året rundt. Dramatikk og elementer med vesentlig inntryksstyrke er i liten grad representert, selv om de bratte bergryggene gir lokal spenning. Det er et relativt stort spenn i landskapet mellom de naturgitte kvalitetene og de opparbeidete hytteeiendommene og deres infrastruktur. Stedvis er strukturene brutt, og kontinuiteten og helheten er svekket.

KONKLUSJON – LANDSKAPSVERDI: Evalueringsklasse B2: «Det typiske landskapet med noe lavere mangfold og enkelte uheldige inngrep.»

Hytteeiendommer påvirker landskapsverdien i verneområdet. Foto: Fylkesmannen i Vestfold

3.1.3 Flora

I vernedatabasen (Direktoratet for naturforvaltning 2010) står det om Storemyr-Fagerbakken LVO:

«Storemyr - Fagerbakken landskapsvernområde ligger på sør-østenden av Hvasser. Trevegetasjonen grenser til veier, strandenger og hytteområder. I sør finner en strandvolltopografi med rullestein. Nakne fjellknauser stikker opp i skogbestandet. Høyden over havet varierer fra 5 - 10 m. Floristisk er lauvskogen meget rik. På de fuktigste områdene med temporært høytstående grunnvann vokser svartor-strandskog og svartor-sumpskog. På tørrere mark spiller hassel en dominerende rolle. Isprengt vokser alm og enkelte store eksemplarer av søtkirsebær. Busksjiktet er ganske velutviklet og har om lag samme artssammensetning som tresjiktet. Feltsjiktet er særlig variert og interessant med små bestand av arter som skogbingel, småmarimjelle og skogsvinerot. I sumpskogen inngår arter som mjørdurt, sverdlilje og soleiehov. Av andre interessante arter kan nevnes tannrot, bergflette, klourt, vårmarihånd og fingerlerkespore. Spredt i området finnes tørrenger rikt utformet med kubjelle. Lauvskogen og tørrengene er av stor landskapsestetisk verdi. Feltet er omgitt av vegger og hyttebebyggelse og er tydelig påvirket av dette.»

Hassel-/edelløvsog. Foto: Fylkesmannen i Vestfold

Allerede i beskrivelsene fra 1978 påpekes det behovet for snarlig rydding av de spesielle engsamfunnene i nord og nordvest ettersom husdyrbeite i området hadde opphørt. I forslaget til skjøtselsplan (Fylkesmannen i Vestfold 1987) er det pekt på faren for gjengroing og at enkelte områder bør holdes åpne. I ettertid er bare ett av tre områdene som den gang ble foreslått skjøttet holdt i hevd (Fagerbakken). De andre to arealene er grodd igjen og bare fragmenter av de rike

engsamfunnene finnes som rester i vegkanter i området.

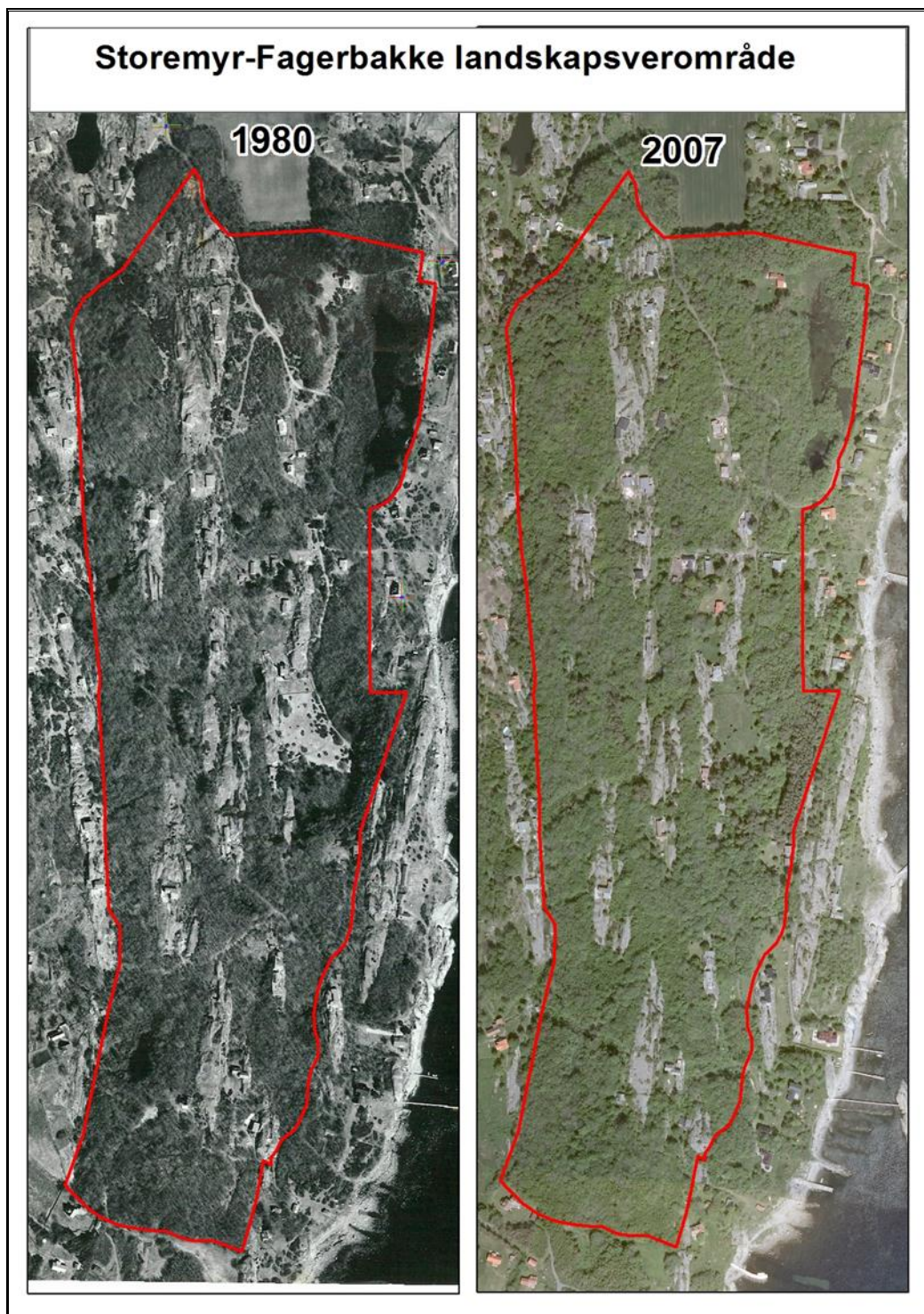
Slåtteng/tørreng på Fagerbakke som holdes i hevd.

Foto: Fylkesmannen i Vestfold

Engnellik på slåtteng. Foto: Fylkesmannen i Vestfold

De botaniske verdiene i Storemyr-Fagerbakken landskapsvernområde er i dag knyttet til rik sumpskog, dammer, edellauvskog og eng/naturbeitemark. I området er det også innslag av storstammet furuskog. Ut fra beskrivelser av landskapsvernområdet fra før vernetidspunktet hadde området er mer åpent preg som følge av at det ble benyttet til husdyrbeite samt at det ble foretatt en god del vedhogst i området (Fylkesmannen 1979, Storemyr pers.medd.). Opphør av husdyrbeite og etterfølgende vern har medført økende gjengroing. Flybilder fra 1980 tyder imidlertid ikke på at skogen har blitt vesentlig mer utbredt, men at tettheten kan ha økt betydelig.

Figur 6. Flybilder fra 1980 og 2007 viser at skogsarealet ikke er økt vesentlig i omfang, men tettheten på skogen har trolig økt betydelig.

3.1.4 Fauna

Det foreligger svært sparsomt med opplysninger om pattedyr og fugl fra verneområdet. På Artsobservasjoner er det registreringer av vanlige hekkefugler som hagesanger, torsanger, møller, grønnsisik, rødstrupe, munk, gulspurv og ringdue. I tillegg er det observasjoner av spurvehauk og dvergspett tett inn mot hekketida. I 2010 er det registrert hekking av nattergal ved Fynsmyr av Egil

Soglo. Nattergal ble også hørt ved Storemyr under feltarbeidet i 2010. Ellers er ekorn og rådyr vanlig forekommende arter.

Dammen på Fynsmyra er yngleområde for småsalamander og spissnutefrosk (Abel m.fl. 2009). En del sjeldne øyenstikkere er også registrert ved dammen – bl.a. sørlig metallvannymfe og armert blåvannymfe (Abel m.fl. 2009). I tillegg er sommerfuglene almepraktmåler og strandmåler er kjent fra området. Dolmen (1997) fant småsalamander også i dammen på Storemyr, men gjengroing gjør at det er usikkert om arten fortsatt finnes her.

3.1.5 Fremmede arter

Kunnskapen om mulige fremmede arter innenfor verneområdet er mangelfull. Statens naturoppsyn (SNO) har meldt at kjempespringfrø kan spre seg inn i verneområdet langs Kvieveien. Ulovlig tømning av hageavfall fra hytteeiendommene utgjør en latent trussel for spredning av arter som parkslirekne, rynkerose, gullris og andre hageplanter inn i verneområdet.

3.2 Verneverdier

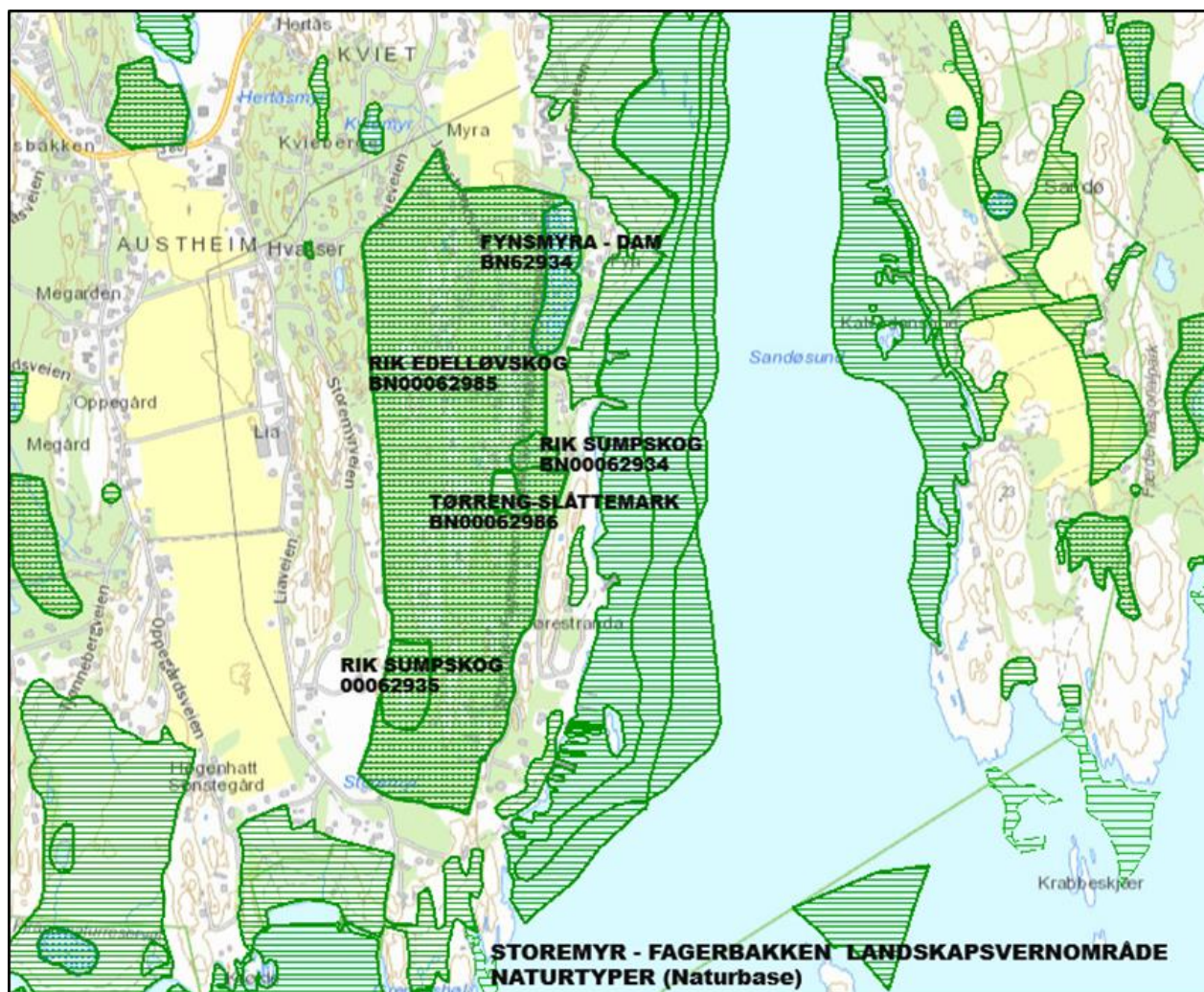
Naturtyper

Verdisetting og inndeling av naturtyper er gjort etter Miljødirektoratets sin håndbok for dette fra 2007. Håndboka deler inn lokalitetene i viktige (B) og svært viktige (A) områder. I tillegg kommer områder av lokal betydning (C) som direktoratet tilføyde i etterkant av håndbokarbeidets første fase.

Det er satt opp 5 kriterier for verdsetting av lokalitetene:

- Størrelse og velutviklethet (verdien øker med størrelse/utviklingsgrad)
- Grad av tekniske inngrep (tekniske inngrep reduserer verdien)
- Forekomst av rødlistearter (verdien øker med antall og truethet)
- Kontinuitetspreg (verdien øker med miljøets alder)
- Sjeldne utforminger (nasjonalt og regionalt)

Figur 7. Storemyr-Fagerbakken LVO med naturtypelokaliteter inntegnet.

Naturtypebeskrivelser

BN00062985, Storemyr/Fagerbakken

Naturtype: Rik edellauvskog

Hovedutforming:

Areal: 261 daa

Verdi for biologisk mangfold: Svært viktig - A

Kunnskapskilder: Naturbase, Artskart, feltsjekk Helge Fjeldstad (06.09.2010, 24.09.2010) og Erik Johan Blomdal (24.09.2010), Abel, Blindheim & Olsen (2009).

Områdebeskrivelse/naturkvaliteter:

Beliggenhet og avgrensning: Lokaliteten omfatter mesteparten av Storemyr-Fagerbakke landskapsvernområdet sør på Hvasser (minus fire andre naturtyper som er figurert for seg selv) i Tjøme kommune, Vestfold fylke. Bergrunnen består av eruptive dypbergarter vesentlig alkalisyenitter. Området er småkupert med nærings- og løsmassefattige nord-sørgående koller med dammer og sumpskog i mellom. På de fuktigste områdene vokser svartor-sumpskog, mens det på tørrere mark kommer inn edelløvskog med dominans av hassel og ask (NT) og noe alm (NT). Formålet med vernet er å bevare et floristisk rikt løvskogsområde med tilhørende tørringsamfunn.

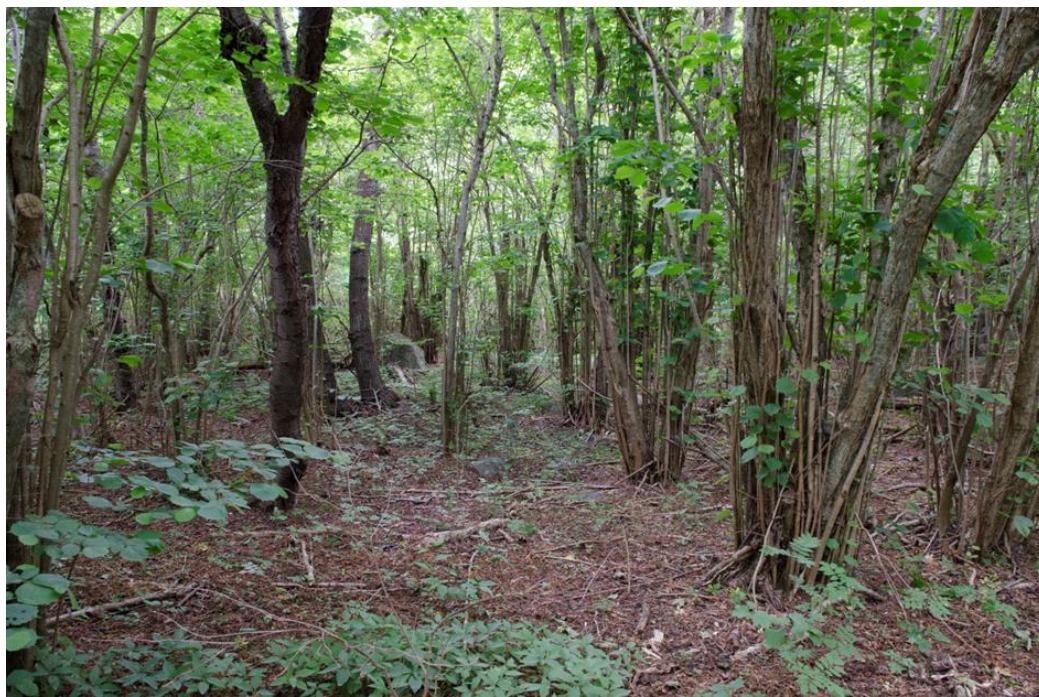
Naturgrunnlag/naturtyper/vegetasjonstyper: Området er variert med dominans av edellauvskog med hassel og ask, samt høyt innslag av rik svartorsumpskog og svartorstrandskog. I tillegg er det rester med gjengroende tørringsamfunn mot veger, hager og grunnlendte berg. Fire naturtypelokaliteter i landskapsvernområdet er skilt ut som egne naturtyper.

Artsmangfold: Området har et rikt arts mangfold. Alm (NT) vokser spredt i hasselskogen samt enkelte store eksemplarer av søtkirsebær. Ask (NT) dominerer tresjiktet flere steder. Busksjiktet er velutviklet med samme arter som tresjiktet. Feltsjiktet er særlig variert og interessant med små bestand av arter som skogbingel, småmarimjelle. Området har et rikt våraspekt med mye blåveis, hvitveis, marianøkleblom, innslag av vårmarihand, breiflangre, liljekonvall, storkonvall, firblad m.fl. Spredt i området finnes tørrrenger, men disse er kommet langt i gjengroing, og bortsett fra på området Fagerbakke som er omtalt som egen naturtype (se under) , er trolig en art som kubjelle på veg ut. Barlind (VU) ble registrert vest for Fynsmyr under feltbefaring 2010, for øvrig er ask (NT) og alm (NT) utbredt i området.

Bruk og inngrep: I området er det en rekke hytter med hager, infrastruktur som veger, stier og kraftlinjer. Det hogges en del i forbindelse med kraftlinjer, veger og siktlinjer fra bebyggelsen. Deponering av hogst/hageavfall kan være problematisk enkelte steder.

Hensyn og skjøtsel: Det er utarbeidet en skjøtelsesplan for området i 1986. Skjøtelsesplanen foreslo slått/beite på flere arealer, men bare selve Fagerbakke har vært fulgt opp med slått. På de andre områdene er det i dag bare fragmenter igjen av tørrreng eller artsrike naturbeitemarker. Skjøtelsesplanen fra 1986 revideres nå i forvaltningsplanen.

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes til å være svært viktig (A) grunnet potensial for mange rødlistearter, samt forekomst av trua vegetasjonstyper.

Edelløvskog med dominans av hassel. Foto: Fylkesmannen i Vestfold

BN00062934, Fynsmyra

Naturtype: Dam

Hovedutforming:

Areal: 14 daa

Verdi for biologisk mangfold: Svært viktig - A

Kunnskapskilder: Naturbase, Artskart, feltsjekk Helge Fjeldstad

Områdebeskrivelse/naturkvaliteter:

Beliggenhet og avgrensning: Besøkt av BioFokus v/Kjell Magne Olsen 07.06.2008. Lokaliteten ligger vest for Fynsveien på østkysten av Hvasser. Lokaliteten ligger innenfor Storemyr-Fagerbakke landskapsvernområde med plantelivsfredning.

Naturgrunnlag/naturtyper/vegetasjonstyper: Området består av ei myr, med en dam i søndre del, og med kantsoner av svartorsumpskog. Rundt dammen i sør, som er minst 50 cm dyp og har relativt mye vannspeil, domineres vegetasjonen av sverdlilje, sennegras og bukkeblad, sammen med bl.a. fredlaus, slyngsøtvier, elvesnelle, flotgras, sumpsivaks(?), duskull, myrhatt og kattehode. Den nordlige delen er mye tørrere og mer myrpreget, med kun grunt vann og lite åpent vannspeil. Det er omtrent samme artsinventar her som i sør, men i tillegg finnes bl.a. slåttestorr, myrmaure, sjøsivaks(?), kysttjørnaks, kornstorr, myrtistel, kjevlestorr og vanleg beitestorr. Mellom søndre og nordre del er det svartorsumpskog med bl.a. langstorr, storkonvall og istervier, samt den innførte arten haustberberis. Mot hytta som ligger vest for nordenden av lokaliteten er kantsonene fjernet.

Artsmangfold: I og ved dammen finnes småsalamander (NT), spissnutefrosk (NT), sørlig metallvannymfe (EN) og flere andre øyestikkere, bl.a. armert blåvannymfe samt sommerfuglene almepraktmåler (NT) og strandmåler (VU). Øvrig ferskvannsfauuna er innsamlet, men ikke bearbeidet, og her er stort potensial for flere interessante arter. Mye spor etter rådyr i sumpskogen rundt.

Bruk og inngrep: Hageavfall tømmes inn i området ved hyttene på østsiden. Dette gir risiko for spredning av fremmede arter inn i området.

Hensyn og skjøtsel: Tømming av hageavfall må ikke forekomme. Man bør også vurdere å reetablere kantsoner ved myra i nordenden (fjernet av hytteeier). Det er laget skjøtelsesplan for landskapsvernområdet i 1986 som nå revideres i forvaltningsplanen.

Verdivurdering: Vegetasjonsrikt område med myr og en dam, som inneholder minst to rødlistearter, gir verdi svært viktig (A).

Fynsmyra sett fra nord. Foto: Fylkesmannen i Vestfold

BN00062980, Fagerbakke øst

Naturtype: Rik sumpskog

Hovedutforming: Rik sumpskog

Areal: 3 daa

Verdi for biologisk mangfold: Svært viktig - A

Kunnskapskilder: Naturbase, Artskart, feltsjekk Helge Fjeldstad (06.09.2010, 24.09.2010) og Erik Johan Blomdal (24.09.2010), Abel, Blindheim & Olsen (2009).

Områdebeskrivelse/naturkvaliteter:

Beliggenhet og avgrensning: Området ligger øst for Jørestrandveien (nær husnummer 104), ca. 200 m sør for Fynsmyra på Hvasser. Lokaliteten ligger innenfor Storemyr-Fagerbakke landskapsvernområde med plantelivsfredning.

Naturgrunnlag/naturtyper/vegetasjonstyper: Lokaliteten består av en svartorsumpskog med mye kjempestarr, samt noe hassel og bjørk.

Artsmangfold: Store mengder kjempestorr (EN). Forekomsten av kjempestarr er noe småvokst og bare få eksemplarer blomstret. Dette kan skyldes at bestanden står noe mørkt.

Bruk og inngrep:

Hensyn og skjøtsel: Det er laget skjøtselsplan for landskapsvernområdet i 1986 som nå revideres i forvaltningsplanen.

Verdivurdering: Store mengder av den rødlistede arten kjempestarr (EN på 2006-listen) gir lokaliteten verdi svært viktig (A).

Kjempestarrbestand i god vekst etter rydding. Foto: Fylkesmannen i Vestfold

BN00062986, Fagerbakke

Naturtype: Naturbeitemark

Hovedutforming: Tørr, meget baserik eng i lavlandet

Areal: 3 daa

Verdi for biologisk mangfold: Svært viktig - A

Kunnskapskilder: Naturbase, Artskart, feltsjekk Helge Fjeldstad (06.09.2010, 24.09.2010) og Erik Johan Blomdal (24.09.2010), Abel, Blindheim & Olsen (2009).

Områdebeskrivelse/naturkvaliteter:

Beliggenhet og avgrensning: Lokaliteten ble besøkt av BioFokus v/Kjell Magne Olsen 07.06.2008. Lokaliteten ligger ved Fagerbakke (Jørestrandveien 104), inne i Storemyr-Fagerbakke landskapsvernområde, Tjøme kommune, Vestfold fylke

Naturgrunnlag/naturtyper/vegetasjonstyper: Naturtypen utgjøres av "naturbeitemark (D04)", utforming "tørr, meget baserik eng i lavlandet (D0406)". Dette er en tørr, sandholdig beite- eller slåttemark som de siste årene har vært slått manuelt på ettersommeren. Her vokser mye kubjølle (NT) og gulaks, sammen med bl.a. fjørekoll, engsyre, bakkestorr og engnellik, samt noe lundkarse i kanten. I tillegg ble det under befaringer i 2010 registrert tirltunge, ryllik, smalkjempe, gjeldkarve, blåklokke, hårsveve, nikkesmelle (NT), samt beitemarkssopp som lutvokssopp (NT), kjeglevokssopp, liten vokssopp og skarlagenvokssopp.

Artsmangfold: Foruten kubjelle (NT), ble det også registrert rødlistearter som nikkesmelle (NT) og lutvoksopp (NT). Flere rødlistede sopparter kan forekomme.

Bruk og inngrep: En strømlledning krysser området og

Hensyn og skjøtsel: Slått eller beite er fordelaktig for enga. Det er laget skjøtelsesplan (1986) for landskapsvernområdet som skal revideres i 2010.

Verdivurdering: Eng i hevd med stor populasjon av kubjelle, nikkesmelle samt forekomst av lutvokssopp og potensiale for flere rødlistede sopparter gir verdi svært viktig (A).

BN00062935, Storemyr

Naturtype: Rik sumpskog

Hovedutforming: Rik sumpskog

Areal: 11 daa

Verdi for biologisk mangfold: Svært viktig - A

Kunnskapskilder: Naturbase, Artskart, feltsjekk Helge Fjeldstad (06.09.2010, 24.09.2010) og Erik Johan Blomdal (24.09.2010), Abel, Blindheim & Olsen (2009).

Områdebeskrivelse/naturkvaliteter:

Beliggenhet og avgrensning: Dammen befinner seg sør for Jørestrandveien, sør på Hvasser. Området strekker seg helt fra veien og sør til ca. 10 m sør for dammen, i en bredde på ca. 80 m. Lokaliteten ligger inne i Storemyr/Fagerbakke landskapsvernområde.

Naturgrunnlag/naturtyper/vegetasjonstyper: Hele området er valgt å kartlegges som rik sumpskog, type svartorsumpskog av slakkstorr-typen. Sør i området ligger en liten og grunn dam, som sannsynligvis er i ferd med å gro igjen. I sumpskogen nord og vest for dammen dominerer langstorr, men det er også en del slakkstorr, samt myrtelg (EN), krossved, trollhegg, sumphaukeskjegg, firblad, ask, kvitsymre og mjørdurt. Skogbunnen blir tørrere desto lenger nord mot veien man kommer. Den samme vegetasjonstypen fortsetter egentlig på nordsiden av veien, men her er det såpass tørt at det ikke tas med. I selve dammen, som er helt uten vannspeil, men med svært fuktig mudder, dominerer sverdlilje, sennegrass og gråselje, men her vokser også noe fredlaus, mjørdurt og mannasøtgras.

Artsmangfold: Myrtelg (EN). Nord for dammen står en grov osp på ca. 60 cm dbh. Rådyrspor. Nattergal hørt. Tidligere er det også funnet småsalamander (NT) her (Dolmen 1997), men denne har sannsynligvis dårlige kår i dammen i dag.

Bruk og inngrep:

Hensyn og skjøtsel: Dammen kunne vært gravet opp noe, men det er vanskelig å komme til med maskiner uten å sette store og langvarige spor i sumpskogen. Det er laget skjøtelsesplan for landskapsvernområdet (1986) som skal revideres i 2010.

Verdivurdering: Rik og velutviklet svartorsumpskog med bl.a. den rødlistede arten myrtelg (EN på 2006-listen) gir verdi svært viktig (A).

Tabellen og kartsnittet under gir en oversikt over de registrerte naturtyperlokaltetene i landskapsvernområdet.

Tabell 1 Oversikt over registrerte naturtyperlokalteter i Langø LVO.

BN Nr	Lokalitet	Naturtype	Hovedutforming	Verdi
62985	Storemyr/ Fagerbakken	Rik edellauvskog		A
62934	Fynsmyra	Dam		A
62980	Fagerbakke øst	Rik sumpskog		A
62986	Fagerbakke	Tørreng - slåttemark		A
62935	Storemyr	Rik sumpskog		A

Rødlistearter

Forekomst av rødlistearter er ofte et vesentlig kriterium for å verdsette en lokalitet. Ny norsk rødliste for 2015 inneholder en del endringer for mange organismegrupper i forhold til rødlista for 2010, bl.a. p.g.a. høyere kunnskapsnivå (dels gjennom økt innsats for å innhente informasjon), ny tolkning av tidligere data, og endring av rødlistekategoriene. IUCNs kriterier for rødlisting av arter (IUCN 2004) blir benyttet i det norske rødlistearbeidet, i likhet med i de aller fleste andre europeiske land. Disse rødlistekategoriens rangering og forkortelser er (med engelsk navn i parentes) :

RE – Regionalt utryddet (Regionally Extinct)

CR – Kritisk truet (Critically Endangered)

EN – Sterkt truet (Endangered)

VU – Sårbar (Vulnerable)

NT – Nær truet (Near Threatened)

DD – Datamangel (Data Deficient)

Den påfølgende tabellen gir en oversikt over rødlisteartene i Storemyr-Fagerbakken landskapsvernområde. Vanligst forekommende i verneområdet er ask (NT) og alm (NT) knyttet til edelløvkogen i området. I tillegg er det et sumpområde med stor bestand av kjempestarr (EN), samt et sumpområde i sørvest med myrteleg (EN). På enga ved Fagerbakke vokser det kubjelle (NT) og nikkesmelle (NT). Kubjelle er tidligere registrert flere steder omkring i verneområdet, men gjengroingen i området har trolig redusert bestanden betydelig. Fagerbakke har potensial for rødlistede beitemarkssopp, og under feltbefaringen ble arter som skarlagenvokssopp, kjeglevokssopp, liten vokssopp og silkerødkivesopp registrert, samt rødlistearten lutvokssopp (NT).

Dammene har forekomst av småsalamander (NT) og spissnutefrosk (NT). I tillegg er sørlig metallvannymfe (EN) registrert i tilknytning til Fynsmyr og det er noe eldre registreringer av de rødlistede insektene almepraktmåler (VU) og strandmåler (VU). Arne Fjellberg har funnet *Troxochrota scabra* (NT) på Fynsmyra (<http://crocea.wordpress.com/>).

Av rødlistede fuglearter hekket nattergal ved Fynsmyra i 2010 (Artsobservasjoner), og stær (NT) hekker trolig også her (Abel m.fl. 2009).

Tabell 2 Kjente forekomster av rødlistearter i Storemyr-Fagerbakken LVO

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Rødliste-status	Kilder
FLORA			
Alm	<i>Ulmus glabra</i>	NT	Naturbase, Felt 2010
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	NT	Felt 2010
Barlind	<i>Taxus baccata</i>	VU	Felt 2010
Kjempestarr	<i>Carex riparia</i>	EN	Naturbase, Artskart, Felt 2010
Kubjelle	<i>Pulsatilla pratensis</i>	NT	Naturbase, Artskart, Felt 2010
Myrtelg	<i>Thelypteris palustris</i>	EN	Naturbase
Nikkesmelle	<i>Silene nutans</i>	NT	Felt 2010
Vasskryp	<i>Lythrum portula</i>	VU	Artskart 2009
Villeple	<i>Malus sylvestris</i>	VU	Artskart 1975
SOPP			
Hasselkjuke	<i>Dichomitus campestris</i>	NT	Artskart
Eikekullsopp	<i>Nemania confluens</i>	NT	Artskart
Lutvokssopp	<i>Hygrocybe nitrata</i>	NT	Felt 2010
Oliventunge	<i>Microglossum olivaceum</i>	VU	Artskart
Vrangjordtunge	<i>Microglossum atropurpureum</i>	VU	Artskart
INSEKTER			
Sørlig metallvannymfe	<i>Lestes dryas</i>	EN	Abel m.fl. 2009
Almepraktmåler	<i>Abraxas sylvata</i>	VU	Artskart
Strandmåler	<i>Phibalapteryx virgata</i>	VU	Artskart
Dvergedderkopp	<i>Troxochrota scabra</i>	NT	Internettsøk
Bille	<i>Opilio mollis</i>	EN	Artskart
Bille	<i>Coniocleonus turbatus</i>	VU	Artskart
FAUNA			
Småsalamander	<i>Triturus vulgaris</i>	NT	Artskart
Spissnuteforsk	<i>Rana arvalis</i>	NT	Naturbase
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	NT	Artskart
Sivhøne	<i>Gallinula chloropus</i>	NT	Artskart
Nattergal	<i>Luscinia luscinia</i>	NT	Naturbase
Stær	<i>Sturnus vulgaris</i>	NT	Abel m.fl. 2009
SUM	26 arter		Artskart 2015

Lutvokssopp (NT) på Fagerbakke. Foto: Helge Fjeldstad

Kubjelle. Foto: Pixabay

Nikkesmelle (NT) i enga på Fagerbakke. Foto: Helge Fjeldstad

Barlind (VU) registrert vest av Fynsmyr. Foto: Helge Fjeldstad

Kjempestarr på Fagerbakke øst. Foto: Fylkesmannen i Vestfold

3.3 *Bruk av området*

Hytter og hytteliv

33 hytter ligger spredt innenfor store deler av verneområdet. Disse ble satt opp før vernet og har en varierende standard og størrelse. Det er selveiertomter. Opparbeidete hyttetomter samt framføring av vann, vei og strøm setter sitt preg på store deler av verneområdet. Hvasser er et attraktivt hytteområde, og hyttene er stort sett mye brukt og godt vedlikeholdte.

Bruken av hytta har stor positiv verdi for hytteeierne. Hyttene ligger for det meste omgitt av skog og er relativt lite eksponerte. Det finnes likevel unntak. Uteområdet omkring hyttene er gjerne opparbeidet med plen, og skogen innenfor tomtearealet er ofte redusert til enkeltstående trær, gjerne prydrær. Dette gir et lysåpent, opparbeidet og privatisert preg omkring hyttene, i tydelig kontrast til nærturområdet for allmennheten som omgir disse hyttetomtene. I henhold til verneforskriften (§ 5.4) er det tillatt med vedlikehold av opparbeidede tomter omkring fritidsboligene, men ikke utvidelser av det arealet som var opparbeidet på vernetidspunktet. Ordinært vedlikehold av hyttene er ellers tillatt etter verneforskriften.

Flere av hytteeierne hogger ved til eget bruk på hytta. Dette foregår som regel innenfor tomtearealet, innenfor rammen for tillatt vedlikehold på opparbeidet tomt. Det er eksempler på at vedhogst er kombinert med ulovlig rydding for soltilgang og utsikt utenfor opparbeidet tomt. Det har også vært flere tilfeller av henlegging av hage- og hogstavfall ut i verneområdet utenfor opparbeidet tomt.

Generelt må sies at forekomsten av det store antall hytter innenfor landskapsvernområdet har bidratt til en krevende forvaltning, dels pga. det store antall dispensasjonssøknader gjennom årene, og dels pga. en del uheldige overtredelser av vernebestemmelsene. Både grunneiere og hytteeiere har dessuten flere ganger gitt uttrykk for misnøye med forvaltningen av verneområdet, særlig pga. den tiltagende gjengroingen. Vi registrerer likevel at mange grunneiere og hytteeiere har stort engasjement og interesse i å ta vare på de unike natur- og landskapsverdiene, og flere ønsker mer aktivt å bidra til skjøtselen i verneområdet.

Betydelig innslag av hytter i verneområdet. Foto: Fylkesmannen i Vestfold

Allmennhetens friluftsliv

Verneområdet er populært i friluftssammenheng. En stor parkeringsplass på Fynsletta like nord for verneområdet, og en parkeringsplass på Sønstegård syd for området, samt veier og stier gjennom verneområdet, gjør området populært for gående, trillende og syklende, også bevegelseshemmede i noen grad. Det er også noe ridning på veier og stier i verneområdet.

Området er brukt av lokale hytteeiere og fastboende på Hvasser, men også av tilreisende fra hele regionen. Sørlige deler av Hvasser er regnet som et populært utfartsområde særlig på våren og sommerstid, men brukes i økende grad gjennom det meste av året. Oslofjordens Friluftsråd er opptatt av at stinettet innenfor verneområdet kan opprettholdes og eventuelt merkes. De vurderer samtidig i samarbeid med Tjøme kommune å etablere en kyststi-trasé i dette området sørover fra Fynsletta, til dels i strandsonen utenfor verneområdet, hvor mye av ferdselen i dag skjer. Dette kan kombineres med stinettet innenfor Storemyr – Fagerbakken.

Hvasser og Brøtsø Vel er også opptatt av stinettet, og ønsker i sin høringsuttalelse at stiene skal være enkle, tørre og ikke for brede. De ser ikke vanlig tursykling som noe problem, men er skeptiske til terrengsykling, som de mener ødelegger stiene. Det samme gjelder bruk av hest, og forelår at de bør ha egne ridestier.

Opprettholdelse, vedlikehold og videreutvikling av stinettet og informasjon til publikum innenfor verneområdet, med enkel grusing av våte partier, rydding av vegetasjon, informasjonstavler m.m. kan skje i henhold til verneforskriften. Dette vil være et viktig oppfølgingstiltak i forvaltningsplanen.

Når du går på det allment tilgjengelige stinettet kan du oppleve å komme svært nær privat sfære som her. Foto: Morten W. Melby.

Offentlig infrastruktur (vann, kloakk, vei, strøm)

I de senere årene er hovedledninger for vann- og avløp ferdig lagt inn i området etter privat initiativ. Hytteeierne har dannet et eget privat avløpslag som gjør avtaler med kommunen om tilknytning til offentlig vann og kloakk. Kommunen er positiv, og ser fram til å få ryddet opp i uheldige avløpsløsninger. Flere har knyttet seg til vann- og avløpsnettet, men fortsatt gjenstår mange hytter.

Skagerak Nett AS har flere luftstrek innfor verneområdet som forsyner fritidsbebyggelsen. Effektbehovet øker, og Skagerak Energi AS vurderer å måtte forsterke lavspentnettet på sikt. Det vurderes samtidig å etablere en ny nettstasjon i dette området, men lokalisering er ikke bestemt. I den forbindelse vil det også bli nødvendig å føre fram høyspent fra eksisterende nett og fram til denne nettstasjonen.

Skagerak Nett AS ber om at forvaltningsplanen tar hensyn til distribusjonsnettet som må vedlikeholdes og forsterkes. Drift og vedlikehold av ledningsnettet, inkludert rydding av vegetasjon under ledningene, er tillatt i henhold til verneforskriften (§ 5.2).

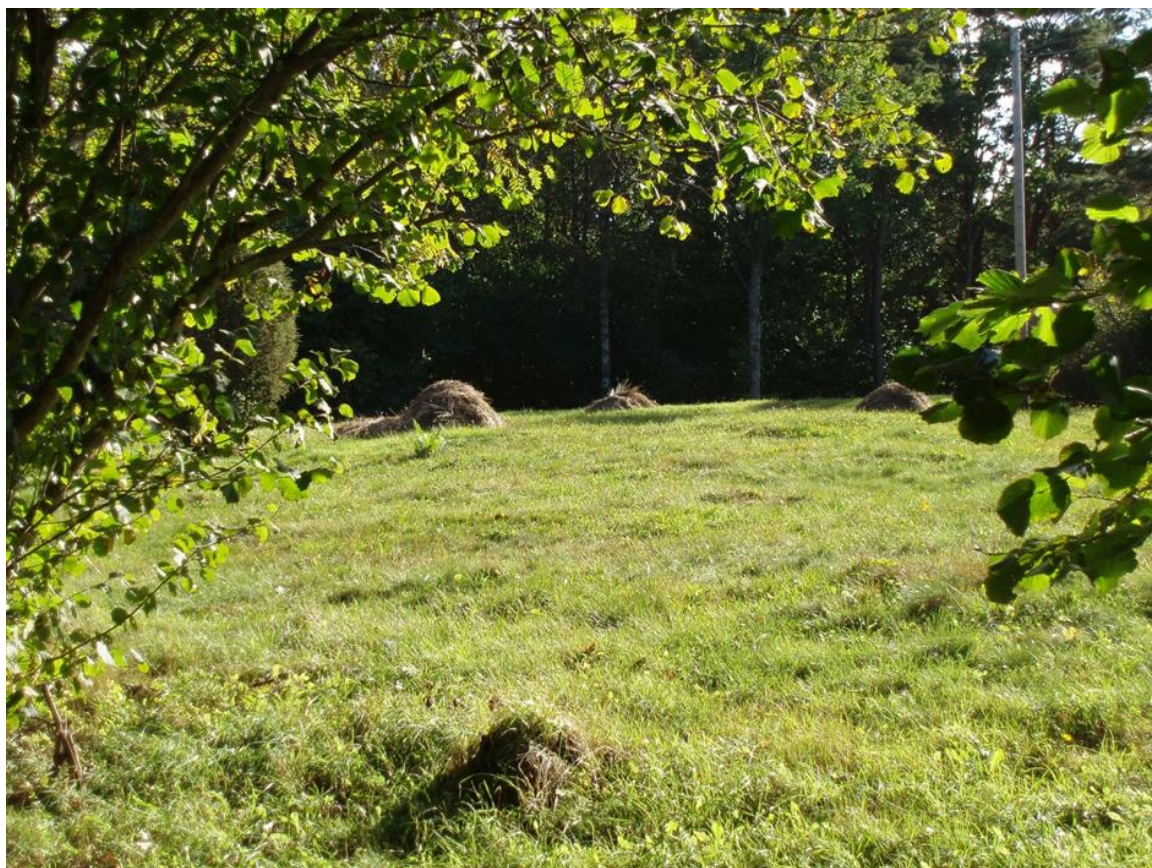
Offentlige tjenester (renovasjon, brannvern)

Hytterenovasjon og tilgjengelighet i tilfelle brann eller behov for ambulanse, gjør at også det offentlige har behov for brukbar helårsvei. Veiene er private, og brøytes i henhold til avtale mellom veilag/hytteforening og lokalt brøytemannskap (Bjørn, B. Larsen, pers. medd.)

Hyttene er som for andre deler av Tjøme innenfor den kommunale renovasjonsordning, og kan ellers gjøre bruk av organisert innsamling av hageavfall og grovavfall etter varsling og avtale med avfallsselskapet VESAR. Det er kildesortering i kommunen og hver abonnent har 3 søppeldunker.

3.4 Pågående skjøtsel og tiltak

Slått av tidligere naturbeitemark og tørreng på Fagerbakken (BN00062985) er gjennomført i en årrekke, ved stor innsats fra hytte-/grunneiere. Det er også utført nødvendig rydding og restaurering i kantsoner.

Fagerbakke er en tidligere naturbeitemark som nå blir skjøttet ved slått. Her er forekomst av kubjelle (NT), nikkesmelle (NT) og lutvokssopp (NT). Foto: Fylkesmannen i Vestfold

Det ble for 3-4 år siden utført hogst og fjerning av bjørk i rik sumpskog på Fagerbakke øst(BN00062980). Dette ble gjort for å bedre lystilgangen til forekomsten av kjempestarr og for å hindre uttørking av sumpskogen. I 2014 ble det ellers ryddet langs stiene for å bedre fremkommeligheten.

Det er satt opp informasjonstavler på 2-3 steder innenfor verneområdet. Dette ble gjort for 15-20 år siden og bør på sikt fornyes.

4. Forvaltning av Storemyr – Fagerbakken landskapsvernområde

4.1 Trusler mot verneverdiene

Se under avsnitt 4.4 hvor truslene er omtalt innenfor hver naturtype

4.2 Bevaringsmål

I samsvar med formålet med vernet vil det være naturlig å knytte bevaringsmålene for Storemyr-Fagerbakken LVO opp mot forekomst og utbredelse av natureng, sumpskog og edelløvskog. I tillegg foreslås bevaringsmål for rødlistede karplanter og sopper samt fremmede arter.

Overvåkning

Det skal utarbeides et program for overvåkning av naturtilstanden i landskapsvernområdet.

Overvåkingen gjennomføres på to nivåer:

- På økosystemnivå – hvert 5. år
- På artsnivå (rødlistede og fremmede arter) – hvert 5. år

Hvis man som en del av overvåkingen registrerer at naturtyper og arter ikke utvikler seg i ønsket retning, blir dette evaluert og målrettede tiltak satt i gang.

Overvåkning på økosystemnivå

En enkel kartlegging av utbredelse og kvaliteter til naturtyper og vegetasjonsfunn gir et godt bilde av tilstanden til det biologiske mangfoldet økosystemnivå i Storemyr-Fagerbakken LVO. En slik kartlegging gjennomføres hvert 5. år ved analyse av flyfoto og feltbefaring. Arbeidet utføres også som et første ledd i arbeidet med revisjon av forvaltningsplanen, som skal utføres hvert 10. år.

De enkelte naturtypenes utbredelse kartfestes og deres kvaliteter spesifiseres i en egen rapport. Som en del av arbeidet evalueres utviklingen og det foreslås oppfølgende tiltak for bevaring og utvikling av naturtyper og biologisk mangfold.

Overvåkning på artsnivå

Det er et nasjonalt mål at "truede arter skal opprettholdes på eller gjenoppbygges til livskraftige bestander" (St. meld. nr. 42 Biologisk mangfold (2000-2001)).

For å ivareta nasjonale og lokale mål om bevaring av truede arter, er det nødvendig at denne utviklingen snus blant annet gjennom en økologisk riktig skjøtsel innenfor Storemyr-Fagerbakken landskapsvernområde. Overvåking vil vise om skjøtselen, eller mangel på skjøtsel, fører til at bestandene av rødlistearter i området opprettholdes eller øker/avtar. Med basis i denne overvåkingen evalueres skjøtselen og ev. justeres for å nå bevaringsmålene.

For å få en oversikt over endret utbredelse og populasjonsstørrelse av truede arter, gjennomføres en kartlegging av rødlistearter og fremmede arter hvert 5. år i forbindelse med overvåkingen på økosystemnivå.

I området er det i dag ingen spesielle konflikter med fremmede arter, men mange hytter med hage og deponering av hageavfall utgjør en trussel og situasjonen bør derfor overvåkes. Kjempespringfrø er observert tett inntil vernegrensen i nordvest, og kan spre seg innover i verneområdet.

Tabell 3 Forslag til bevaringsmål for Storemyr-Fagerbakken LVO.

Naturtype	Tilstands variabel	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Natureng	Natureng med hevdintensitet (HI) = 3 og bruksintensitet (BI)=3	Arealet av ugjødset natureng med god hevd skal opprettholdes og helst også økes ut over dagens omfang. Forekomst av rødlistede sopp og karplanter opprettholdes	Flybildetolkning/befaring - årlig rapport om skjøtsel/slått. Tilstandssjekk hvert 5. år	God: Arealet av natureng i god hevd er holdt innenfor +/- 25% sammenliknet med status på vernetidspunktet. Rødlistede karplanter og sopparter forekommer i naturenga	Stimulere til fortsatt slått av engene på Fagerbakke ved tilskuddsordning eller kanalisering av eksisterende tilskuddsordninger mot området.
Rik sumpskog	Svartorsumpskog	Arealet av svartorsumpskog skal opprettholdes på dagens nivå. Arealet av kjempestarr skal opprettholdes på nåværende nivå.	Flybildetolkning/befaring hvert 5. år	God: arealet opprettholdes. Ikke forekomst av hageavfall/hogstavfall i området	Ikke tillate hogst i svartorsumpskogene, bortsett fra rydding av bjørk i lokalitet med kjempestarr
Rik edelløvskog	Edelløvskog av hassel, med innslag alm, lind, ask, svartor, bjørk	Arealet av rik edelløvskog med dominans av hassel skal opprettholdes på dagens nivå	Flybildetolkning/befaring hvert 5. år	God: Skogtilstanden opprettholdes med noe tynning langs stier og steingjerder. Ikke forekomst av hageavfall/hogstavfall i området	Tillate noe tynning/plukk hogst, primært langs turstier/ Turveier og langs steingjerder
Alle		Opprettholdelse/gjenoppbygging av rødlistearter	Kartlegging av rødlistearter hvert 5. år	Livskraftige bestander av rødlistearter (karplanter og sopp)	Overvåking/kartlegging
Alle		Ingen spredning av fremmede arter inn i verneområdet	Kartlegging av fremmede arter hvert 5. år.	Ingen fremmede arter	Overvåking/kartlegging/fjerning

4.3 Forvaltningsmål

1. Forvaltningen skal bidra til at landskapets karakter ikke utsettes for vesentlige endringer   2. Forvaltningen skal videreføre og forbedre områdets betydning som friluftsområde for allmennheten   3. Forvaltningen skal baseres på samarbeid og dialog med grunneiere, rettighetshavere og ideelle organisasjoner

Tabell 4 Forvaltningsmål

4.4 Skjøtselstiltak

Skjøtselstiltakene er knyttet til viktige naturtyper innenfor verneområdet, hvor også bruk/inngrep og trusler mot naturverdiene er angitt. Oppsummert foreslås:

- videreføring av slått og rydding i kantsoner av slåtteng/tørreng
- fri utvikling av svartor/sumpskog
- rydding av bjørkeoppslag i Fagerbakke øst
- rensk av dam i Fynsmyra og ved behov større dammer i edelløvslogen
- tynning/plukkhogst langs turstier/turveier og steingjerder i edelløvslogen, som utgjør den øvrige arealet i landskapsvernområdet

Hogst og tynning skal foregå i vinterhalvåret. Kvistavfall fjernes fra området langs turstier og spres utover på egnet sted. Større virke kan nyttes til ved.

Forvaltningsmyndigheten skal etter naturmangfoldlovens § 47, hvis mulig, inngå avtale med grunneiere eller frivillige organisasjoner om nærmere bestemte skjøtselstiltak, dersom de er interesserte. Som hovedregel skal også eiere og rettighetshavere så vidt mulig varsles på forhånd om skjøtselstiltak. Eventuelle økonomiske fordeler av skjøtselstiltakene skal også tilfalle grunneieren eller rettighetshaveren. For bedre kontakt og dialog med Fylkesmannen og SNO i skjøtselsarbeidet, anbefales grunneiere og rettighetshavere å organisere en kontaktgruppe som kan opptre på deres vegne.

BN00062985: Storemyr/Fagerbakken

Naturtype: Rik edellaauvskog

Bruk og inngrep:

Innenfor området er det 33 hytter som har infrastruktur som vei, strøm og i noen grad vann. På eiendommene kan grunneier fritt vedlikeholde den del av eiendommen som er på opparbeidet tomt i forhold til verneforskriften.

Trusler:

Området hadde tidligere husdyrbeite som sammen med vedhogst bidro til et åpent skogbilde med artsrike engsamfunn. Området har i stor grad grodd igjen og er i dag en rik løvskog dominert av hassel. Hageavfall som dumpes i området kan føre til spredning av fremmede arter, og er en trussel mot artsmangfoldet. Kjempespringfrø er på vei inn fra nordøst langs Kvieveien.

Forslag til skjøtsel:

Langs turstier/turveier gjennomføres etter behov plukkhogst av mindre trær og rydding av busker for å oppnå en åpnere ferdselszone og et mer åpent skogsbilde. Dominans av hasselskog opprettholdes. Grove store trær >30 cm dbh og svartor, samt rødlistede treslag som ask og alm felles ikke, med mindre trærne utgjør en fare for allmennheten ved vindfall. Hogstavfall ryddes vekk fra stier og turveier og i en sone langs disse.

Det gjennomføres også tilsvarende rydding langs steingarder etter behov for å synliggjøre disse bedre i skogsbildet.

Større dammer innenfor edelløvslogen søkes holdt åpne ved rensk etter behov..

Spredning av fremmede arter overvåkes og bekjempes. Dumping av hageavfall forebygges.

BN00062934: Fynsmyra

Naturtype: Dam

Bruk og inngrep:

Verdifull dam med småsalamander og spissnutefrosk med omkringliggende svartorsumpskog og rik kjempestarrbestand Kantsonen med svartorsumpskog nord for Fynsmyra er fjernet.

Trusler:

Hogst er gjennomført i svartorskogen i nord. Det skjer en tiltagende gjengroing som truer forekomsten av amfibier. Drenering av sumpområdene i forbindelse med eventuell graving av vann/kloakk og dumping av hageavfall er en trussel.

Forslag til skjøtsel:

Gjennomføre regelmessig slått, ev. rensk eller graving i dammen for å hindre gjengroing. Reetablere kantsone av svartor i nord ved naturlig gjenvoksing. Forebygge endring i vannhusholdning og dumping av hageavfall

BN00062980: Fagerbakke øst

Naturtype: Rik sumpskog

Bruk og inngrep:

Ingen spesielle

Trusler:

Gjengroing og drenering som truer bestand av kjempestarr. Drenering/uttørring av sumpområdene kan skje i forbindelse med eventuell graving av vann/kloakk og tilvekst av bjørk.

Forslag til skjøtsel:

Det er tidligere foretatt uttak av bjørk for å bedre lystilgangen. Dette har virket positivt for kjempestarr som tidligere hadde få fertile skudd i sumpskogen. Uttak av bjørk hindrer uttørring av sumpen og forutsettes videreført sydoover. Oppslag og videre gjengroing og drenering/uttørring må overvåkes, og tynning foretas ved behov.

BN00062986: Fagerbakke

Naturtype: Slåtteng/tørreng

Bruk og inngrep:

Området blir slått årlig

Trusler:

Gjengroing

Forslag til skjøtsel:

Opprettholde eksisterende skjøtsel, fjerne oppslag i kantsonen for å hindre gjengroing. Slått gjennomføres i slutten av juli

BN00062935: Storemyr

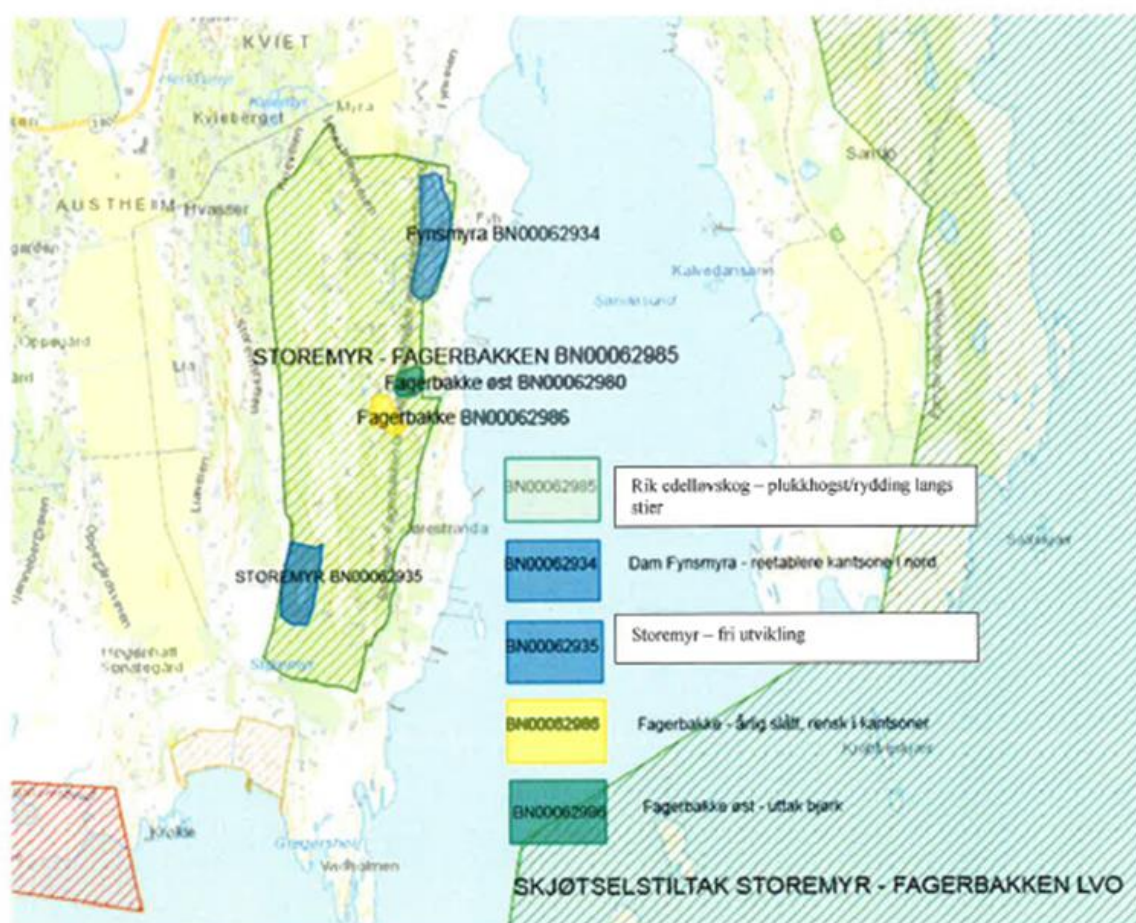
Naturtype: Rik sumpskog

Bruk og inngrep: Ingen spesielle

Trusler: Gjengroing

Forslag til skjøtsel:

Dammen kunne vært gravet noe opp, men vil føre til store kjøreskader. Enklere rensk kan vurderes. Ellers fri utvikling

Figur 7. Kartmessig oversikt over skjøtselstiltak fordelt på naturtyper

4.5 Besøksforvaltning

Tilrettelegging for friluftsliv og naturopplevelse

I tillegg til de naturfaglige verdiene, er det store friluftsverdier knyttet til Storemyr-Fagerbakken LVO. Området inngår i et populært turområde, som strekker seg fra Fynsletta i nord til Sønstegård i syd og Tjønneberget i vest. Det går fine turstier og turveier særlig nord – syd gjennom verneområdet. Det går også en viktig kyststi helt nede i sjøkanten fra Fynsletta og sydoover til Sønstegårdstranda. Denne ligger utenfor verneområdet, men inngår ofte i en rundløype sammen med stinettet innenfor verneområdet, jf. etterfølgende turstikart. Verneområdets pedagogiske verdi er i liten grad utnyttet i dag, og foreslås nå forbedret, bl.a. ved oppsetting av informasjonstavler ved de viktigste innfallsporene i samsvar med den nye merkevarestrategien som viser kart, hensynsregler og kort beskrivelse av viktige naturkvaliteter. Slike foreslås satt opp ved de viktigste parkeringsplassene, som er på Fynsletta og ved Sønstegårdstranda utenfor verneområdet. Disse kan kombineres med utgivelse av en turfolder og eventuelt bruk av QR-koder for mobilbruk.

Oppsatt informasjonstavle ved kjørevei som også brukes aktivt som turvei

Foto: Fylkesmannen i Vestfold

Merking og vedlikehold av stinettet

Stinettet foreslås merket etter standardiserte regler i Merkehåndboka, i samarbeid med grunneiere, kommunen og Oslofjordens Friluftsråd. Det foreslås også merket sti til et utsiktspunkt i nord, jf. friluftskartet. Dette fordrer avtale med og tilsagn fra grunneier. Selv om den besøkende blir presentert for et kart i inngangen til verneområdet, er det likevel behov for informasjon innenfor verneområdet og merking av stiene. Merkingen kan også bidra til å kanalisere ferdselen bedre forbi private hytter, både ved å unngå å lede den besøkende inn i den private sfære på hytteeiendommer og ved å avklare for brukeren at ferdsel kan skje innenfor den alminnelige ferdselsrett etter friluftsløven. Dette innebærer at ferdselen ikke kan hindres ved stengning med porter, gjerder eller oppsetting av skilt som forbyr ferdsel.

På enkelte deler av stiene er det i perioder våte partier, som bidrar til at ferdselen finner nye veier på hver side ut i skogen. Dette bidrar til at markdekke slites med negative følger for naturmiljø og landskap. Økende sykling og til dels bruk av hest forsterker problemet. Som et viktig skjøtselstiltak i planen legges det i planen derfor opp til enkel grusing og tørrlegging av våte partier, som utføres i samråd med grunneier.

Figur 8. Friluftskart med parkering, infotavler, turstier og utsiktspunkt – Fylkesmannen i Vestfold

Hageavfallsrydding

Generell forsøpling er et mindre problem innenfor verneområdet, i motsetning til hageavfall fra hyttene. Hageavfallet blir i en del tilfeller "lempt ut" ulovlig ut i verneområdet utenfor opparbeidet tomt. Deponert hageavfall trekker ofte til seg mer hageavfall, og det er viktig å holde omfanget på et minimum. Hageavfallet representerer en høy risiko for spredning av fremmede arter, fører til et press på stede egne arter og innebærer samtidig et generelt estetisk problem.

Det er etablert gode ordninger for gratis mottak av hageavfall i kommunen, som bør benyttes av både fastboende og hytteeiere. Det tas initiativ for å stimulere til praktisk samarbeid om innsamling og transport av hageavfall blant hytteeierne, f.eks. ved innsamling til fastsatte tidspunkter.

Når det gjelder deponering av hageavfall innenfor opparbeidet tomt, vurderes dette ikke å komme i konflikt med deponeringsforbudet i verneforskriften. Dette forutsetter at deponeringen skjer i mindre skala, og at det skjer i særskilt kompostbinge eller annen beholder på opparbeidet tomt med avstand til vernet skogsmiljø.

*Et typisk eksempel på ulovlig deponering av hageavfall i verneområder
Foto: Fylkesmannen i Vestfold*

4.6 Retningslinjer for saksbehandlingen

Naturmangfoldloven

Storemyr-Fagerbakken ble vernet i 1984 som landskapsvernområde i henhold til Lov om naturvern av 19. juni 1970, § 5, og det er utarbeidet forskrift for verneområdet, jf. vedlegg 6.1. Også naturmangfoldloven er sentral for forvaltningen av Storemyr-Fagerbakken landskapsvernområde. Forslagene i forvaltningsplanen forholder seg til bestemmelsene i forskriften og naturmangfoldloven.

Verneforskriften

Verneforskriften (Vedlegg 1) forvaltes av Fylkesmannen i Vestfold, og setter rammer for bruk og forvaltning av området. Kap. IV, V og VI omhandler reglene for saksbehandling.

Kap. IV gir retningslinjer for hva som er forbudt. Kap V spesifiserer i noen grad (ikke uttømmende) hva som er tillatt og kap. VI viser hva som det kan gis tillatelse til etter søknad.

I Storemyr-Fagerbakken LVO er plantelivet (også døde busker og trær) i utgangspunktet fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse etter verneforskriftens § IV pkt. 1. Dette gjelder som hovedregel, men ikke innenfor opparbeidete hyttetomter, på veier og stier og ikke hvis skaden følger av fri ferdsel til fots. Det er ikke tillatt å fjerne planter eller plantedeler eller å innføre nye planter.

Et stadig tilbakevendende dispensasjonstema er søknader om beskjæring, felling eller rydding av vegetasjon utenfor opparbeidet tomt som pga. gjengroingen tar sol eller utsikt fra eiendommene. Dette er tiltak som klart krever dispensasjon etter naturmangfoldlovens § 48, se avsnittet Generelt om dispensasjon over. Dispensasjonsadgangen er snever, dvs. at tiltaket ikke skal påvirke verneverdiene vesentlig. Påvirkes verneformålet vesentlig, er vilkåret for dispensasjon ikke til stede. Generelt kan sies at dersom hindringen av sol og utsikt for den enkelte eiendom er vesentlig, og at omsøkt beskjæring, felling eller rydding av vegetasjoner mindre vesentlig, vil dispensasjonen normalt bli imøtekommet.

Selv om plantelivsfredningen er prioritert i verneområdet, så er det heller ikke tillatt å "endre landskapets karakter". Verneforskriften trekker fram en del aktuelle eksempler, men listen er ikke uttømmende. Motorferdsel er bare tillatt på vei. Sykling og bruk av hest i verneområdet reguleres ikke av verneforskriften, men av friluftslovens § 2.

Generelt om dispensasjon

Da naturmangfoldloven ble gjeldende 1. juli 2009, ble de generelle reglene for dispensasjon i forskriftene erstattet av §48 i naturmangfoldloven. Søknader om dispensasjon skal følgelig ikke lenger behandles etter § VI i verneforskriften for Storemyr – Fagerbakken landskapsvernområde, men etter naturmangfoldlovens §48. Denne bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Naturmangfoldloven gjelder side om side med annet lovverk. Tiltak i verneområder må ha tillatelse både etter naturmangfoldloven og etter det regelverket tiltaket generelt reguleres etter. Ved byggevirksomhet er det for eksempel nødvendig med tillatelse både etter verneforskriften og plan- og bygningsloven. Søknad om dispensasjon skal behandles av forvaltningsmyndigheten for verneområdet før den eventuelt blir behandlet etter annet regelverk.

Hvis bestemmelsene er motstridende, går normalt verneforskriften foran andre lover eller forskrifter.

Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser om bruk og tiltak i et verneområde enn det som gjelder etter annet lovverk. Det kan imidlertid være unntak fra dette, for eksempel kan plan- og bygningslovens bestemmelser om bygging i strandsonen være strengere enn verneforskriften.

Kulturminneloven gjelder også innenfor landskapsvernområdet. Saker som angår kulturminner skal oversendes fylkeskommunen som kulturminnemyndighet for uttalelse. Tilrådingen derfra skal hensyntas innenfor rammen av verneforskriften.

Forvaltningsmyndigheten (Fylkesmannen i Vestfold) kan gi unntak fra vernebestemmelsene etter skriftlig søknad. Fylkesmannens miljø- og samfunnsikkerhetsavdeling foretar en selvstendig vurdering, men vil konferere med f.eks. landbruks- eller som nevnt kulturminneforvaltningen ved behov. Det kan knyttes vilkår til tillatelsene, som skal være rimelige.

En avgjørelse kan påklages til Miljødirektoratet innenfor en klagefrist på 3 uker. Klagen sendes til Fylkesmannen som vurderer saken på nytt før den eventuelt oversendes Miljødirektoratet.

Om dispensasjonssøknaden og behandlingen

1. Dersom du ønsker å foreta deg noe i strid med verneforskriften for Storemyr – Fagerbakken landskapsvernområde, må du søke om dispensasjon. Søknaden skal sendes til Fylkesmannen i Vestfold, Postboks 2076, 3103 Tønsberg. Søknad kan også sendes på e-post til fmvepost@fylkesmannen.no.
2. Dispensasjonssøknaden bør inneholde følgende informasjon:
  - a. Navn og kontaktinformasjon til søker.
  - b. Navn på verneområde og beskrivelse av hvilken del av verneområdet som vil bli berørt.
  - c. Beskrivelse av tiltaket med kart og tegninger.
  - d. Tidsperiode for gjennomføring av tiltaket.
  - e. Begrunnelse for hvorfor det bør gjøres i verneområdet.
  - f. En kort vurdering av hvilke positive og negative konsekvenser tiltaket kan få for verneformålene og naturmangfoldet.
  - g. Er du i tvil, ring Fylkesmannen for å få mer informasjon om hvilke opplysninger som kreves i søknaden.
3. Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor først etter verneforskriften før de eventuelt vurderes etter annet lovverk. Avslag etter verneforskriften kan ikke overstyres av annet lovverk.
4. Behandlingen skal vurdere tiltakets samlede virkning på verneverdiene og naturens mangfold i samsvar med kravene i Naturmangfoldloven §§ 7-12.
5. Når forskriftene bruker formuleringer som «kan gi tillatelse til» eller «kan gi dispensasjon til» betyr ikke det at forvaltningsmyndigheten skal gi dispensasjon, men at forvaltningsmyndigheten skal vurdere om en søknad gir grunnlag for å gi dispensasjon. Tiltak som kan utføres utenfor verneområder bør ikke tillates dersom de ikke er tillatt etter verneforskriften.
6. I henhold til forvaltningsloven skal søknaden behandles i løpet av 1 måned etter at den er mottatt. Hvis det ikke lar seg gjennomføre må forvaltningsmyndigheten sende foreløpig svar til søker.
7. Ved brudd på vilkår i en tillatelse skal Fylkesmannen vurdere om saken skal behandles på nytt med tanke på om vedtaket skal omgjøres. Ved grovere brudd bør tiltaket gjøres om slik at tillatelsen inndras. Brudd på vilkår kan tillegges vekt ved behandling av nye søknader.

8. Statens naturoppsyn er ansvarlig for vurdering og anmeldelse ved brudd på vilkår og verneforskrift.
9. Disse instansene skal ha kopi av alle vedtak: Tjøme kommune, Statens naturoppsyn, Miljødirektoratet, Vestfold fylkeskommune, Forum for natur og friluftsliv i Vestfold og grunneiere. Forum for natur og friluftsliv er et samarbeidsforum mellom natur- og friluftslivsorganisasjonene på fylkesnivå, og de sender videre vedtak til aktuelle interesseorganisasjoner.
10. Miljødirektoratet er klageinstans for alle saker etter verneforskriften. Organisasjoner som har viktige interesser har rett til å klage. Klage på vedtak sendes Fylkesmannen i Vestfold som vurderer om det framkommer nye saksopplysninger som tilsier at vedtaket kan omgjøres. Dersom vedtaket opprettholdes skal klagen oversendes Miljødirektoratet for endelig behandling og vedtak.

Hva er tillatt i verneområdet etter verneforskriften?

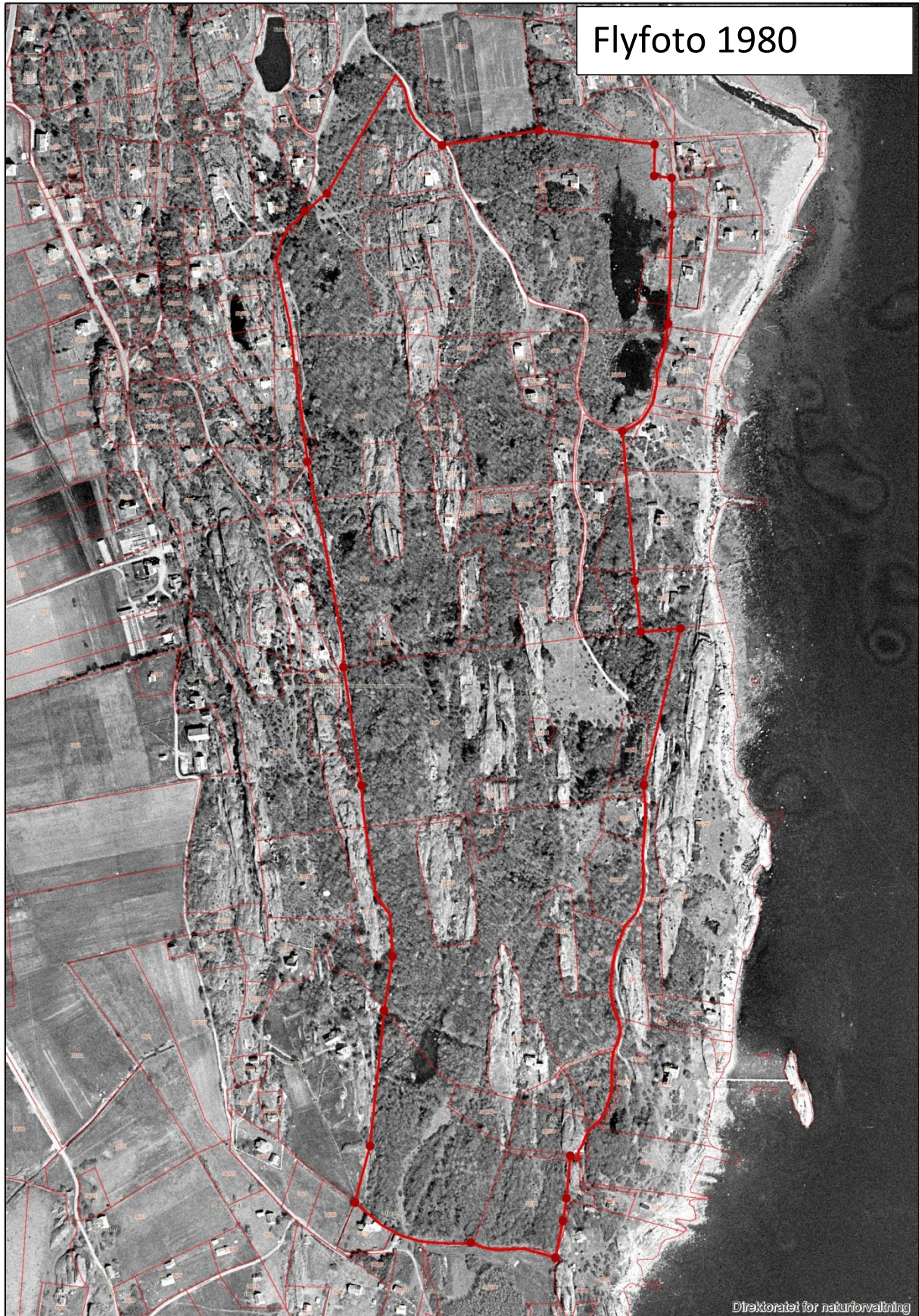
Verneforskriften spesifiserer hva som er tillatt uten søknad. Dette dreier seg om nødvendige, offentlige tiltak i forvaltnings- og sikkerhetsøyemed samt muligheten til å videreføre dagens bruk av verneområdet for hytteeiere og friluftslivsaktører, jf. § V

Drift og vedlikehold av eksisterende veier, stier og luftledninger, herunder nødvendig rydding av vegetasjon er tillatt etter verneforskriftens § V pkt 2. Fylkesmannen ønsker å gi noen retningslinjer for vegetasjonsrydding i denne forbindelse:

- Det skal alltid tas kontakt med forvaltningsmyndigheten i forkant av ryddetiltakene, uavhengig av om tiltakene krever dispensasjon. Dette for å avklare om dispensasjon kreves, samt klargjøring av hvilke miljøhensyn som uansett bør tas.
- Større trær bør så langt som mulig bevares, og fortrinnsvis skjøttes ved kvisting.
- Kvistavfall og flis bør fraktes ut av området, større stammer av løvtreslag kan legges igjen. Annen løsning kan avtales med Statens naturoppsyn.
- Bruk av sprøytemidler er uønsket. Eventuell bruk må godkjennes av forvaltningsmyndigheten.
- Hogstingrep bør ikke utføres i yngletid for fugler og dyr i tidsrommet fra 15. april til 15. juli.
- Motorisert ferdsel er i utgangspunktet kun tillatt på eksisterende veier, men er tillatt i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledninger. Her bør det i størst mulig unngås kjøreskader, og eventuelle skader bør rettes opp etter avsluttet arbeid.
- Sanering av luftledninger til jordkabler er ønskelig, men må kunne gjennomføres uten nevneverdig sprengning. Forvaltningsmyndigheten skal kontaktes dersom dette er aktuelt.

Vedlikehold og normal utbedring av eksisterende hytter og den opparbeidete delen av hyttetomten rundt, er også tillatt uten søknad. Det knytter seg en viss usikkerhet til hva som kan regnes for opparbeidet tomt, og eventuelt hva som var opparbeidet på vernetidspunktet. Dette har skapt diskusjoner og uenighet i flere dispensasjonssaker og ved rapporter om hogst i verneområdet. For å gjøre praktiseringen av denne bestemmelsen enklere i fremtiden, legges derfor til grunn i forvaltningsplanen at opparbeidet tomt er å forstå som det omfang opparbeidelsen hadde slik dette

er vist i flyfoto ved vernetidspunktet. Dessverre har det ikke vært mulig å skaffe flyfoto fra 1984 da vernevedtaket ble gjort. Som et hjelpemiddel er flyfoto fra 1980 med någjeldende eiendomsgrenser inntatt under. Det må antas at det kun har skjedd små endringer fra 1980 til 1984. På flyfotoet vises skillet mellom del av opparbeidet tomt med plen eller annet åpent areal, og del av tomt med skog eller annet areal med tre- eller buskvegetasjon. Del av tomt med plen eller annet åpent areal på flyfotoet regnes som opparbeidet tomt, mens areal med skog eller annen tre- og buskvegetasjon regnes som utenfor opparbeidet tomt. Enhver skade eller fjerning av vegetasjon utenfor opparbeidet tomt er forbudt etter verneforskriftens § IV pkt. 1 og 2, og krever dispensasjon.

Figur 9. Flyfoto 1980 med innlagte tomtegrenser som viser del av eiendom med opparbeidet tomt

Tilskudd

Det kan søkes tilskudd til tiltak som fremmer formålet med vernet. Tjøme kommune og Fylkesmannen i Vestfold ønsker i samarbeid å tilrettelegge for slike tiltak.

Engangstilskudd som f.eks. rydding, oppsetting av gjerde ol. sendes via kommunens landbrukskontor som står i dialog med Fylkesmannen, også om mulig samfinansiering. Fylkesmannens landbruksavdeling og miljø- og samfunnsikkerhetsavdeling kan bidra med økonomiske virkemidler for å sikre en god drift innenfor landskapsvernområdet. Det legges til grunn at tilskudd til skjøtsel innenfor landskapsvernområdet bør prioriteres så langt de årlige budsjetttrammer tillater.

4.7 Oppsyn

Oppsyn

Vernehensynet, særlig til plantelivet og interessen fra besøkende i området, gjør at det er behov for oppsynstjeneste i Storemyr-Fagerbakken landskapsvernområde. I dag er oppsynet organisert under Statens naturoppsyn (SNO). Hovedoppgaven til SNO er å sørge for at vernereglene for området blir fulgt. Informasjon og veiledning er også en viktig del av oppsynet. I tillegg har oppsynet en god og tett dialog med Fylkesmannen og får kopi av dispensasjoner fra verneforskriften.

Statens Naturoppsyn (SNO):

SNO har oppsynsmyndighet i medhold av lov av 21. juni 1996 om statlig naturoppsyn, og avgrenset politimyndighet etter miljølovene; friluftsløven, naturmangfoldloven, motorferdselloven, kulturminneloven, viltloven, lakse- og innlandsfiskekloven og deler av forurensningsloven. I tillegg til kontrolloppgavene etter disse lovene skal oppsynet drive rettledning og informasjon, skjøtsel, tilrettelegging, registrering og dokumentasjon.

Dersom en mistenker brudd på verneforskriften, eller det oppdages forhold som en mener har innvirkning på verneverdiene, kontaktes SNO avd. Vestfold. Kontaktdata:

Jørn Helge Lindseth

Mob. 901 98 258

E-post: jorn.helge.lindseth@miljodir.no

Fra nordre del av Fynsmyr med svartorskog og sump mot sør. Dammen i sør søkes holdt åpen ved slått, ev. rensk. Foto: Helge Fjeldstad

Revisjon av forvaltningsplanen

Denne forvaltningsplanen skal revideres i løpet av 10 år, det vil si innen 2026. Ved behov kan planen revideres før planperioden utløper.

5. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Abel, K., Blindheim, T og Olsen, K.M. 2009. Oppdatering av naturtypekartet for Tjøme kommune. Biofokus-rapport 2009-16.
- Artsdatabanken 2016. Tjenesten Artskart. Internett: <http://artskart.artsdatabanken.no/>
- Blomdal, E. 1994. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Sammendrag og anbefalinger, Vestfold fylke. Fylkesmannen i Vestfold, miljøvernavdelinga.
- Miljødirektoratet 2007. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13, 2. utgave 2006 (Oppdatert 2007): 1-258 + vedlegg.
- Miljødirektoratet 2008. Naturbase dokumentasjon. Biologisk mangfold. Arealis-prosjektet. Internett: <http://dnweb5.dirnat.no/nbinnsyn/>
- Miljødirektoratet 2010. DN håndbok 17-2008. Sist revidert sept. 2010.
- Fremstad, E. & Moen, A. (red.) Truete vegetasjonstyper i Norge. NTNU Vitenskapsmuseet Rapp. Bot. Ser. 2001-4
- Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.
- Fylkesmannen i Vestfold 1978. Utkast til verneplan for edellauvskog i Vestfold fylke.
- Fylkesmannen i Vestfold 1993. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Registrering i Vestfold 1993.
- Miljødirektoratet 2010. Vernedatabasen. Database for økologiske forhold i verneområder. http://dnweb10.dirnat.no/Vernedata_Les/StartSide.aspx

- Miljødirektoratet 2015. Veileder: Kulturminner i områder vernet etter naturmangfoldloven
- Fylkesmannen i Vestfold 1999. Naturfaglige registreringer i Vestfold, "Oslofjord-verneplanen" 1994-1996. Rapp. nr 4/1999: 1-173
- Klann, M. & Syvertsen, P. O. 1996. Flaggermus i Vestfold. Del III, s. 162-164 i: Olsen, K. M. (red.): Kunnskapsstatus for flaggermus i Norge. Norsk Zoologisk Forening. Rapport 2.
- Kongshaug, G. 1992. Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap. Registreringer i Vestfold 1992. Fylkesmannen i Vestfold, miljøvernavdelinga.
- Korsmo, H. 1976. Edellauskoginventeringer i Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland 1975. Tilleggsrapport i forbindelse med naturvernrådets landsplan for edellauskogreservater i Norge.
- Kålås, J. A., Viken, Å., Henriksen, S. & Skjelseth, S. (red.). 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norge.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. Statens kartverk.
- Puschmann, O. 2005. Nasjonalt referansesystem for landskap - Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner. NIJOS rapport 10/05: 204 s

Muntlige kilder

Bjørn Bjerke Larsen	Tjøme kommune
Egil Soglo	Statens naturoppsyn (SNO)
Karl Hagelund	Fylkesmannen i Vestfold
Kåre Storemyr	Grunneier

6. VEDLEGG

6.1 Verneforskriften

Fastsatt ved kgl.res. av 24. februar 1984. Fremmet av Miljøverndepartementet. Endret 13 mai 1997 nr. 482.

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 5, jfr. § 6 og §§ 21, 22 og 23, er et skogsområde på Hvasser i Tjøme kommune, Vestfold fylke, lagt ut som landskapsvernområde ved kgl.res. av 24. februar 1984 under navnet «Storemyr - Fagerbakken landskapsvernområde». Med hjemmel i kgl.res. av 3. juli 1987 nr. 572, jfr. Miljøverndepartementets vedtak av 8. november 1988 om delegasjon av myndighet til Direktoratet for naturforvaltning, er forskriften endret av Direktoratet for naturforvaltning 28. november 1995 og 13. mai 1997. Plantelivet er fredet særskilt i medhold av samme lovs § 13.

0 Endret ved forskrift 13 mai 1997 nr. 663.

II

Landskapsvernområdet omfatter gnr./bnr.:

31/1, 4, 5, 22, 26, 39, 46, 51, 52, 62, 68, 69, 72, 74, 76, 77, 79, 80, 82, 86, 88, 90, 93, 98, 100, 103, 104, 105, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 118, 119, 121, 122, 124, 125, 135, 139, 140, 148, 151.

32/1, 2, 7, 32, 41, 58, 62, 64, 69, 74, 95, 97, 101, 105, 108, 109, 120, 121, 122, 129, 131, 137, 141, 155, 156, 157, 167, 170, 172, 179, 197, 200.

Grensene for Storemyr - Fagerbakken landskapsvernområde er avmerket på grensebeskrivelse og kart i målestokk 1:5000, datert Direktoratet for naturforvaltning november 1995. Kartet oppbevares i Tjøme kommune, hos fylkesmannen i Vestfold, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Grensene skal avmerkes i marka, og grensepunktene skal koordinatfestes.

Landskapsvernområdet dekker et areal på ca. 276 da.

0 Endret ved forskrift 13 mai 1997 nr. 663.

III

Formålet med fredningen er å bevare et rikt lauvskogsområde med tilhørende tørrengsamfunn.

IV

For landskapsvernområdet gjelder følgende bestemmelser:

- I områdene utenom opparbeidede tomter, veger og stier er plantelivet, herunder også døde busker og trær, fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse unntatt det
1. som følger av fri ferdsel til fots. Fra disse områdene er det også forbudt å fjerne planter eller plantedeler, og det må ikke innføres nye plantearter.

Unntatt fra dette punkt er tiltak i medhold av punktene V og VI.

- Alle inngrep som vesentlig endrer landskapets karakter er forbudt, herunder uttak eller oppfylling av masse, bygging av veier, framføring av luftlinjer og jordkabler eller
2. avløpsledninger, henleggelse av avfall, samt oppføring av bebyggelse, anlegg eller lignende. Opplistingen er ikke uttømmende.
  3. Motorisert ferdsel utenom eksisterende vei er forbudt.
- 0 Endret ved forskrift 13 mai 1997 nr. 663.

V

Bestemmelsene i punkt IV er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i sikrings-, rednings-, politi-, brannvern-, skjøtsels-, oppsyns- og forvaltningsøyemed.
  2. Drift og vedlikehold av eksisterende veger, stier og luftledninger, herunder også nødvendig rydding av vegetasjon.
  3. Vedlikehold og utbedringer av eksisterende fritidsboliger.
  4. Vedlikehold av opparbeidede tomter i tilknytning til eksisterende fritidsbebyggelse.
- 0 Endret ved forskrift 13 mai 1997 nr. 663.

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene når formålet med vernet krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning, eller i spesielle tilfelle når disse ikke strider mot formålet med vernet.

Vedtaket kan påklages til Miljøverndepartementet innen tre uker fra grunneierne/rettighetshaverne blir gjort kjent med vedtaket.

0 Endret ved forskrift 13 mai 1997 nr. 663.

VII

Forvaltningen av verneforskriften tillegges fylkesmannen i Vestfold.

0 Endret ved forskrift 13 mai 1997 nr. 663.

VIII

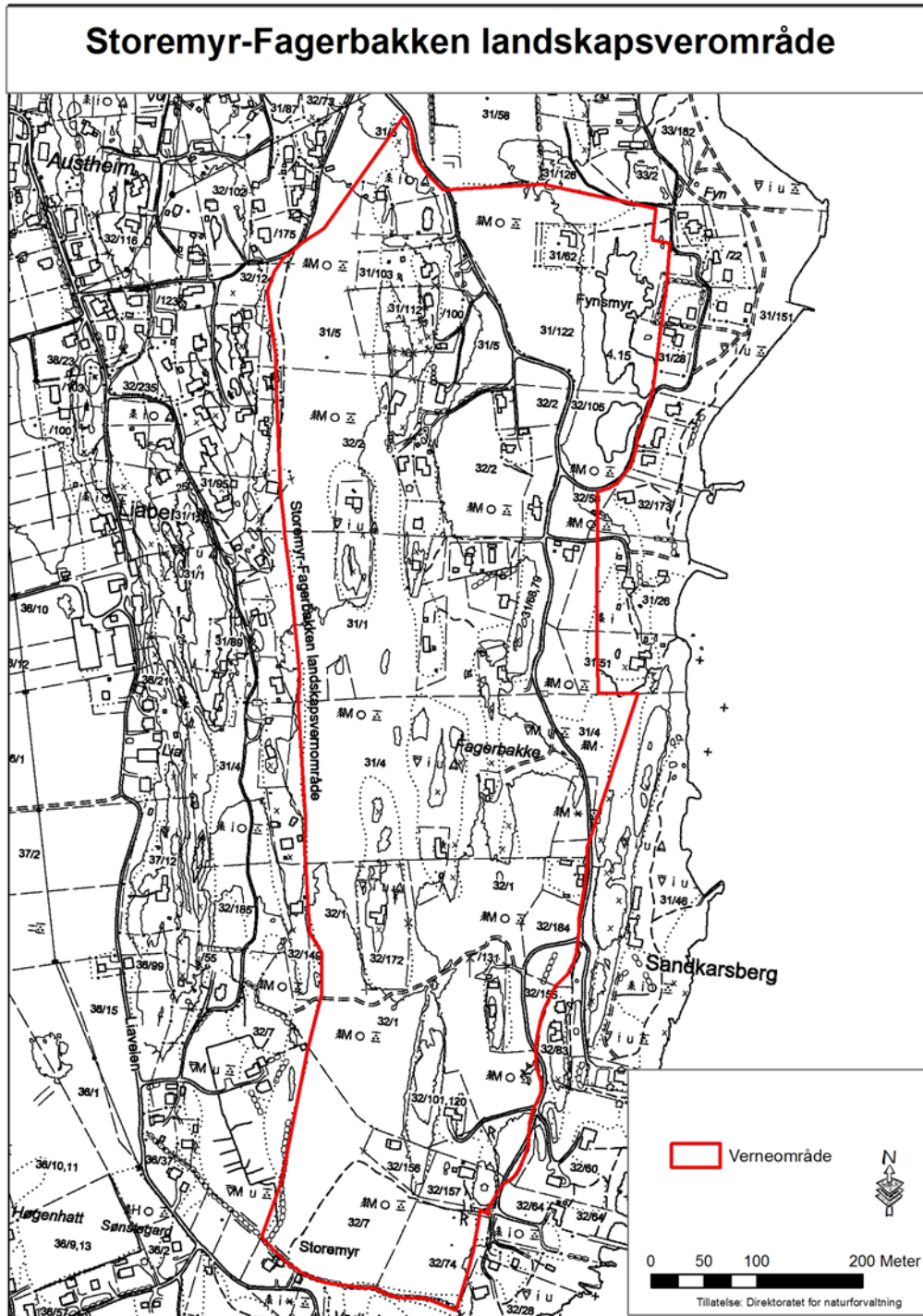

Den rett Kongen har etter § 6 til å fastsette nærmere regler for området og dets skjøtsel, etter § 21 om merking m.v., etter § 22 om regulering av ferdsel og etter § 23 til å gjøre unntak fra vernebestemmelsene overføres for dette området til Miljøverndepartementet.

IX

Disse bestemmelser trer i kraft straks. Samtidig oppheves kgl.res. av 13. juni 1980 hva gjelder fredning av Storemyr - Fagerbakken landskapsvernområde, og Miljøverndepartementets vedtak av 8. mars 1983 om midlertidig fredning av Storemyr - Fagerbakken landskapsvernområde.

6.2 Vernekart

6.3 Tiltak i Storemyr – Fagerbakken landskapsvernområde

Tiltak	Tot. kostnad	Prioritet	Ansvar	Gjennomføring	Merknad
--------	--------------	-----------	--------	---------------	---------

	(10-års periode)				
Overvåking i h.h.t. bevaringsmål og metode		1	FM/SNO	2016, deretter hvert 5. år	Flybildetolkning/befaring
Årlig slått og rensk av kantsoner av slåtteng/tørreng Fagerbakke BN00062986	50.000,-	1	SNO	Årlig	Det søkes inngått avtale med grunneier, hytteeiere, organisasjoner eller andre mot tilskudd
Plukkhogst/rydding i rik edellauvskog langs turveier/stier og steingarder, jf. forslag i pkt. 4.4	70.000,-	1	SNO	2017-2026	Det inngås avtale med grunneier, organisasjoner eller andre mot tilskudd
Videreføre uttak av bjørk av hensyn til kjempestarr i Fagerbakke øst BN00062980	10.000,-	1	SNO	2017, deretter hvert 5.år	Det søkes inngått avtale med grunneier, organisasjoner eller andre mot tilskudd 5.000,-/år
Initiering av innsamlingsordning av hageavfall		1	FM/Tjøme kommune	2016	Samarbeid med Tjøme kommune/Vesar
Slått/rensk av dam i Fynsmyra og ved behov i Storemyr og i rik edelløvsog	50.000,-	1	SNO	2017- 2026	Avklares med grunneiere
Tilretteleggingstiltak: - Oppsetting av nye infotavler - Merking av stinett - Merking til utsiktspunkt - Nødvendig grusing i våte partier av stinettet	70.000,- 40.000,- 5.000,- 5.000,-	2	FM/SNO	2018	Avklares og utføres etter tillatelse fra grunneiere Utplasseres i h.h.t. friluftskart i forvaltningsplanen
Totalt	300.000,-				

6.4 Metode for landskapskartlegging

Det er tatt utgangspunkt i en metode for landskapskartlegging "Visual Management System" (U.S. Forest Service 1974), videreutviklet og tilpasset norske forhold (Nordisk Ministerråd 1987:3, del I). Beskrivelsen skjer med referanse til beskrivelsen av den landskapsregionen, eventuelt underregionen, som landskapsområdet ligger innenfor (Puschmann 2005).

Storemyr-Fagerbakken landskapsvernområde ligger i landskapsregion 01, Skagerakkysten, underregion 01.5 Ytre Oslofjord. (Puschmann 2005). Landskapskarakteren og landskapstypen beskrives slik (Nijos-rapport 3/98):

Underregionen har fremfor alt høye naturkvaliteter.... Samspillet mellom den spesifikke landformen, de lett tilgjengelige sjøområdene og et godt klima gir en særdeles høy bruksverdi....»

«Landskapstypen lt5 Fjordenes skjærgård:

Hele området under den marine grense. Bergkoller er vasket. I terrengsenkninger hovedsakelig strandavsetninger..... Vegetasjonen varierer fra til dels stor frodighet i søkkene til karrig på knausene... Småskala jordbruksarealer jevnt over i tilbakegang...i tillegg til den faste bosettingen forekommer et stort antall hytter og feriesteder...»

Med grunnlag i befaring og beskrivelser, evalueres området med hensyn til opplevelsesverdi etter dets "mangfold", "inntrykksstyrke" og "helhet".

Landskapsområdene tilordnes deretter i en evalueringsklasse med grunnlag i deres totalinntrykk. Metoden opererer med 3 klasser, A, B og C.

Klasse A

Landskapsområde der landskapskomponentene samlet sett har kvaliteter som gjør det enestående og særlig opplevelsesrikt. Landskapet er helhetlig med stort mangfold og høy inntrykksstyrke. Homogent og helhetlig landskap med usedvanlig høy inntrykksstyrke hører også med her.

Klasse A er 2-delt:

Klasse A1 karakteriserer det ypperste og det enestående landskapet innenfor regionen.

Klasse A2 karakteriserer landskap med høy inntrykksstyrke og stort mangfold.

Klasse B

Klassen favner det typiske landskapet i regionen. Landskapet har gjengs gode kvaliteter, men er ikke enestående. Dersom et statistisk stort nok materiale foreligger, vil de fleste underregioner/landskapsområder høre til denne klassen.

Klasse B er 2-delt:

Klasse B1 representerer det typiske landskapet uten inngrep innenfor regionen.

Klasse B2 representerer det typiske landskapet med noe lavere mangfold og enkelte uheldige inngrep.

Klasse C

Klassen inneholder inntrykksvake landskap med liten formrikdom og/eller landskap dominert av uheldige inngrep.

6.5 Noen sentrale begreper

Forvaltningsmål

Dette er et samlebegrep for målsettingene knyttet til kvalitetene i hele verneområdet. Slike mål kan knyttes opp mot friluftsliv, tekniske inngrep, landbruk og andre brukerinteresser. Mer om forvaltningsmål i kapittel 3.

Naturkvalitet - naturtype

Med naturkvalitet menes de naturtyper, arter, den geologi eller det landskapet som verneområdet er opprettet for å ta vare på. Med naturtype menes et ensartet, avgrenset område i naturen som omfatter plante- og dyreliv og miljøfaktorer. Et landskap med stor variasjon inneholder et stort mangfold av naturtyper. Ofte finnes flere naturtyper innenfor ett verneområde. Det er utviklet en standardmetode for kartlegging av naturtyper.

Bevaringsmål

Bevaringsmål er den tilstanden man ønsker at et utvalg av naturkvalitetene i et verneområde skal ha. Tilstanden er knyttet til de ulike naturtypene. Bevaringsmål skal helst være målbare, og kan eksempelvis presiseres gjennom mål for areal eller forekomst av bestemte arter.

Tilstandsvariabel

Den eller de egenskapene ved naturkvaliteten som bevaringsmålet er rettet mot. Dette forteller hva slags tilstand naturtypen er i, eller hvordan utviklingen har vært den siste tiden om dette er kjent. Det skilles mellom god, middels og dårlig tilstand

6.6 Høringsuttalelser med Fylkesmannens kommentar

Christian Utne, hytteeier av G/B nr. 32/97:

Vår familie har hatt hytte/fritidsbolig på Hvasser siden 1957, og har erfart at vegetasjonen i nærområde rundt vår eiendom har fått vokse helt ukontrollert og uten noen form for forvaltning slik at den i dag bare består av gigantiske trær (Mye gran og furu) på over 15-20 meter. Dette har medført at det ikke kommer tilstrekkelig med sollys ned på bakken i skogen rundt vår eiendom og mye av plantelivet har endret seg og død ut pga dette.

Tidligere kunne man finne et rikt planteliv med bla mye markblomster samt frodig vegetasjon på bakken. Dette har dessverre endret seg og i dag er det nesten ingen vegetasjon på bakken, og kun høye trær med tørr og brun skogbunn under. Mye av hasselbuskene/trærne er også nesten utryddet. Kun de som er i grenselinjen til vår tomt har overlevd, da de her får nok lys og luft til kunnen trives/vokse.

Videre kan det bemerkes at det i senere år er flere store trær som har død og falt ned både over stier og dels vei i område, noe som trolig kunne vært unngått hvis man hadde kunnet tynne ut og forvalte trærne i dette skogsområdet.

Vi hadde håpet at man i en ny forvaltningsplan kunne få til en større grad av frihet til å kunne rydde og felle trær som ikke er blant de truede artene som man ønsker å verne, samt at det også blir satt av midler til å drive en forvaltning som sikrer at vegetasjon og plantemangfoldet kan opprettholdes og ikke bli overtatt av "urskog" uten vegetasjon/planteliv på bakken.

Fylkesmannens kommentar:

Fylkesmannen er enig i at det har skjedd en gjengroing de siste 50 – 60 år. Gjengroingen startet lenge før området ble vernet i 1984, og skyldes redusert vedhogst og at mulighetene for regningssvarende utnyttelse av skogen har blitt redusert. Før dette opphørte beitingen. Etter 1984 er verneforskriften lagt til grunn for forvaltningen. Formålet med fredningen er å bevare et rikt lauvskogområde med tilhørende tørrengsamfunn. Plantelivet er fredet mot enhver skade og ødeleggelse, og planter og plantedeler kan ikke fjernes. Dette innebærer at lauvskogen med dominans av hassel og noe ask, alm og eik, samt sumpskogen med svartor har vokst og utviklet seg i samsvar med vernebestemmelsene. Vi er ikke enig i beskrivelsen av skogtilstanden i uttalelsen. Hasselskogen er i god tilstand og er langt fra utryddet. Lauvskogen er fortsatt dominert av lauv trær, og innslaget av furu og gran er begrenset. Markvegetasjonen er også mange steder rik.

I forvaltningsplanen har vi likevel søkt å imøtekomme ønsket om noe mer lys og luft inn i skogen, og gi muligheter for fjerning av trær som i urimelig grad tar utsikt og sol fra boliger og hytter. I skjøtselsforslagene for edellauvskogen legges det opp til regelmessig plukkhogst av mindre trær og rydding av busker langs turstier og veier, samt rydding langs steingarder for å synliggjøre disse bedre. I retningslinjer for saksbehandlingen er det angitt at det kan gis dispensasjon til mindre vesentlig beskjæring, rydding og felling av trær dersom vegetasjonen hindrer sol og utsikt for den enkelte eiendom i vesentlig grad.

Vedlikehold av opparbeidete hytte- og boligtomter er unntatt fra det generelle vern av plantelivet. For å synliggjøre bedre hva som er tillatt av vegetasjonsrydding, er det tatt inn retningslinjer for rydding langs veier, stier og luftlinjer. Det er også i eget kartbilag tydeliggjort hva som menes med «opparbeidet tomt» i verneforskriften.

Asbjørn R. Hansen, hytteeier gbnr 32/48:

Fotruten langs østsiden ved stranden fra Fyn og sydoover er en populær tursti hele året. Min hytte ligger ganske nær sjøen, passering her kan lett gjøres langs stranden og over brygge med monterte trinn for å lette passeringen. Ved høyt vann er dette vanskelig.

Det går en sti/vei rundt eiendommen på nord, vestsiden og sydoover som leder tilbake til stranden. Det er en omvei på ca 150 m. Det er ønskelig at en eventuell merking syd og/eller nord for eiendommen for å rettlede publikum har opplysning om disse to alternative veivalg.

Det kunne for eksempel ha tekst «PASSERING AV EIENDOMMEN KAN SKJE LANGS STRANDEN ELLER PÅ STI RUNDT EIENDOMMEN. Signert Fylkesmannen i Vestfold»

Jeg viser til forslag i nedenstående kapittel i planforslaget

«Merking av stinettet Stinettet foreslås merket etter standardiserte regler i Merkehåndboka, i samarbeid med grunneiere, kommunen og Oslofjordens Friluftsråd. Det foreslås også merket sti til et utsiktspunkt i nord, jf. friluftskartet. Dette fordrer avtale med og tilsagn fra grunneier. Selv om den besøkende blir presentert for et kart i inngangen til verneområdet, er det likevel behov for informasjon innenfor verneområdet og merking av stiene.

Merkingen kan også bidra til å kanalisere ferdselen bedre forbi private hytter, både ved å unngå å lede den besøkende inn i den private sfære på hytteeiendommer og ved å avklare for brukeren at ferdsel kan skje innenfor den alminnelige ferdselsrett etter friluftsløven.

Dette innebærer at ferdselen ikke kan hindres ved stengning med porter, gjerder eller oppsetting av skilt som forbyr ferdsel.»

Jeg prøveoppsatte en merking som informerte om dette for noen år siden. Det var til stor hjelp for publikum, helt til noen fjernet det ila første høsten.

Jeg opplever at publikum trer inn på det private området til hytta, og det danner seg sti på plenen. Det er et svaberg i front som er ganske nær vinduene og det oppleves sjenerende når dette brukes til passering. For publikum vil en slik merking være til hjelp da det er mange ukjente som ikke forstår hvordan man går her. Så er det også noen (få) lokalkjente som på trass passerer så nærme som mulig for å provosere/protestere mot bebyggelsen i strandsonen. Men den er et faktum og alle parter bør innrette seg så smidig som mulig til hverandre.

For øvrig synes jeg forslagene om å stille området og skogen er fine, jeg har ofte hatt med bbarn her på tur. Rådyrbestanden burde sterkt reduseres, den er vert for skaubjørn og med de milde vintrene har de økt voldsomt i dette området. Man kan ikke gå gjennom skogen om sommeren uten å få noen på seg. Jeg har lest i avisen at dette ble gjort på Bolærne.

Fylkesmannens kommentar:

Uttalelsen gjelder primært spørsmål om tursti og allmenn ferdsel ved hytteiendom utenfor landskapsvernområdet. Tursti langs sjøen forbi den aktuelle eiendommen er tatt inn i figur 8 Friluftskart i forvaltningsplanen, for å vise helhet og sammenheng i turveinettet på denne delen av Hvasser. Fylkesmannen vil ikke som forvaltningsmyndighet for Stormyr – Fagerbakken landskapsvernområde ha noen direkte rolle i etableringen eller merking av tursti lang sjøen. Dette vil i første rekke være en oppgave for Tjøme kommune og Oslofjordens friluftsråd i samarbeid med

grunneierne. Både kommunen og friluftsrådet vil bli kjent med synspunktet i uttalelsen gjennom forvaltningsplanen.

Fylkesmannen merker seg ellers problemet med skaubjønn, og forventer at dette kan bedre seg ved den foreslåtte tynning og rydding langs viktige turstier i området.

Hvasser 5/2-16

Bente Saurdal

Bjørndalvn. 68

3146 Nøtterøy

Tlf. 41687169

FYLKESMANNEN I VESTFOLD
SAKSNR: 15621-15
09 FEB 2016
ARKIV: 43.2
AVD: Natur SAKSB: Pett

STOREMYR-FAGERBAKKE LANDSKAPSVERNOMRÅDE

TJØME

Som hytteeier, bruker og observatør av området gjennom 55 år har jeg lyst til å komme med noen tanker og innspill til den nye forvaltningsplanen.

Da jeg på 60-tallet var med mine foreldre på søndagstur til Hvasser var det en begivenhet. Selv om veien fra Nøtterøy ikke var lang var det som å komme til et annet land. Her møtte vi et åpent landskap, himmelen var høyere, og busker og trær var annerledes enn hjemme. Spesielt morsomt var det å sanke hasselnøtter.

Jeg er datter av en gartner og har alltid hatt interesse av det som groer. Derfor har jeg med stor interesse fulgt med på områdets forandringer/utvikling siden det ble vernet i 1980. Og jeg må si jeg er skuffet over manglende skjøtsel, oppfølging og informasjon gjennom disse årene. Jeg mener det har blitt tatt for lite hensyn (glemt) til de artene som er karakteristiske for landskapet her ute. Det ble tidlig på 1900-tallet plantet furutraer av skoleelever på Hvasser. Disse trærne har nok skapt gode vekstforhold for "storskogen"

2

vi har i dag. Så det landskapet som møtt oss da vi kjørte inn Jørestrandveien på 60-tallet er borte. Nå er det storskogen som rår.

La oss få tilbake landskapets karakter med hassel, hegg, rødhyll, villapal, rogn, geitved, eier, olåper m.m. Furuskog, ask, asp, bjørk, lønn og eik finner vi i hele Vestfold.

Jeg hadde en fantastisk naturopplevelse på Fynsmyr for noen år tilbake:

Det var en varm vårdag og 100-vis av spiss-snute frøsk kvekket høylitt i kor. Flott å se og høre, en uforglemmelig opplevelse. Nå gror myra igjen av trær, ^{og bvertefyller} og frøsketekoret har jeg ikke opplevd igjen.

Når det gjelder henlegging av høge og hogstøvfall i verneområdet er jeg enig i at det bør komme til en ordning med deponiplass for hele Hvasser. Værs henteordning er tidlig vår og høst og da er få hytteeiere på hyttene sine. Jeg har observert at fastboende kommer kjørende med høgeavfall og tømmer det i skogen.

Dette var et lite innspill fra hytteeier³¹⁾ 103 som ser positivt på å ha hytte i landskapsvernområde. Men jeg er ikke enig i at det er "storskog" med furu som skal vernes når busker og tresorter som er karakteristiske for kystlandskapet blir borte.

Mvh. Bente Saurdal

Fylkesmannens kommentar:

Det vises til kommentarer til uttalelse fra Christian Utne når det gjelder påpekning av gjengroing og manglende skjøtsel. Naturopplevelsen med spissnutefrosk i stort antall i Fynsmyra var interessant, og bekrefter denne forekomsten, som også ble påvist i 2009, se pkt. 3.1.4. Fylkesmannen er enig i at det bør gjøres tiltak for å ta vare på dammen som leveområde både for spissnutefrosk og småsalamander, som begge er nær truede rødlistearter. Slått og eventuelt rensk og utgraving av dammen tas inn som skjøtselstiltak i Fynsmyra i pkt. 4.4.

Matilde Anker og Anders Mjaaland, hytteeiere Jørestrandveien 154, gnr. 32/ bnr. 156

Undertegnede er grunneiere i Tjøme kommune, og innenfor det omtalte landskapsvernområdet. Vi har lest gjennom høringsforslaget til forvaltningsplan datert 2. november 2015, og har følgende merknader til utkastet.

Vi vil i utgangspunktet få uttrykke at vi som grunneiere på Hvasser er heldige som har anledning til å benytte oss av den flotte naturen i området og de opplevelsene dette gir oss. Vi registrerer at flere av grunneierne innenfor landskapsvernområdet har interesse i å ta vare på de unike naturverdiene og landskapsverdiene.

Det er gjennomgående i høringsforslaget at bruk av hytteeiendommer utgjør en trussel for landskapsvernet. Det kan virke som det ikke tas hensyn til at hyttene var en del av området før vernet ble opprettet i 1980/1984. Vi stiller oss derfor kritiske til Fylkesmannens generelle karakteristikk av at bruk av området udelte er negativt for landskapsvernet og naturverdiene, og at dette igjen bidrar til å svekke verdiene i området. Vi synes det er beklagelig at ikke Fylkesmannen bedre kan skille mellom ulike bruk innenfor området, og vårt inntrykk er at flere grunneiere skånsomt rydder og vedlikeholder sine opparbeidede tomter. Dette er nødvendig for å kunne fortsette å benytte seg av den enkelte eiendom. I tilfeller hvor utomhusarealer til hytter ikke har vært i bruk på lang tid vil det naturlig nok bli et større behov for å rydde, enn på tomter som kontinuerlig vedlikeholdes og skjøttes. En slik opprydning kan umiddelbart gi inntrykk av at områder ryddes for kraftig, men med blick for å tilpasse til landskapsvernområdet ellers vil dette etter kort tid inngå som en naturlig del. Fylkesmannen er helt sikkert meget bevisst i hvilket tempo løvarter vokser i Vestfold, og vet at det skal ikke mange sesongene til før en opparbeidet tomt totalt har endret karakter. Angående deponering av hageavfall er vi positive til en eventuell organisert håndtering, men kan ikke se at Fylkesmannen kan nekte den enkelte grunneier å deponere avfall på egen tomt.

Vi mener også at hytteeierens bruk av området bidrar til å opprettholde en kulturarv gjennom bruk. «Badegjester» i Vestfold er en tradisjon som er med på å gi Tjømes skjærgård den karakteristikken det i dag har.

Som nevnt beklager vi at ikke Fylkesmannen bedre kan skille mellom grunneierens bruk av landskapsvernområdet, og ikke «slå alle over en kam». Gjennom bruk ønsker mange å ta vare på de unike kvalitetene i området. På bakgrunn av dette er vi også skuffet over at ikke Fylkesmannen gjennom forvaltningsplanen har sett på grunneierne som en ressurs til å bidra til forvaltningen av området. Som et eksempel på dette viser vi til kapittel 4.4 «Skjøtselstiltak». For naturtypen rik edellauvskog Storemyr/Fagerbakke er det vurdert at en trussel er at «*Området har i stor grad grodd igjen og er i dag en rik løvskog dominert av hassel.*» Vi forstår at Fylkesmannen mener det ikke er greit at det gror igjen i og med forslag til skjøtsel om å gjennomføre plukkhogst langs turveier og – stier. Vi etterlyser her hvem Fylkesmannen tenker skal gjennomføre denne plukkhogsten? Det er på dette punktet vi mener grunneierne kan ses på som en ressurs mer enn en plage, og at de kan få

bidra til denne typen skjøtsel. Det vil være i alles interesse at det blir ryddet slik dere foreslår. Vi har merket oss at forslag til skjøtsel fra tidligere planer ikke har blitt overholdt i tilstrekkelig grad og antar dette er et tegn på ressursmangel hos Fylkesmannen. Vi håper dere i endelig forvaltningsplan kan åpne for at grunneiere kan bidra til skjøtselstiltakene som beskrives i planen.

For øvrig ser vi av kapittel 3.1.3 at Fylkesmannen beskriver at «... skogarealet ikke er økt vesentlig i omfang, men tettheten på skogen har trolig økt betydelig.» Dette er vi enig i og med referanse til deres forslag til skjøtsel over mener vi det bør gjennomføres plukkhogst også i skogen og dermed også utenfor stier og turveier. Dette vil bidra til at stiene ikke oppleves som tunneler gjennom skogen slik det stedvis er i dag. Det er nødvendig å holde skogen mer åpen enn bare langs stier og turveier.

Videre stiller vi spørsmålsteget til hvem som skal rense og holde større dammer åpne, ref. kap 4.4. I det samme kapittelet mangler det forslag til skjøtselstiltak for naturtype BN00062935 Storemyr.

I deres kapittel 4.3 «Forvaltningsmål» skisseres det at «Forvaltningen skal baseres på samarbeid og dialog med grunneierne, rettighetshavere og ideelle organisasjoner.» Dette ser vi på som et positivt skritt mot å inkludere hytteeiere og grunneiere, og å se på oss som en ressurs. Det er også positivt at «Forvaltningen skal videreføre og forbedre områdets betydning som friluftsområde for allmennheten.» Vi er i midlertidig ikke overbevist om hvordan Fylkesmannen tenker å gjøre dette utover å merke stier og sette opp informasjonstavler. Disse forvaltningsmålene for landskapsvernområdet synes å hindres av Fylkesmannen punkt om at det alltid skal tas kontakt med forvaltningsmyndigheten i forkant av ryddetiltak (kap. 4.6, første kulepunkt side 40). For at ikke området skal gro igjen og at ikke Fylkesmannen skal nedringes, må det være mer forutsigbart hvilke tiltak den enkelte kan gjøre uten å føle at en begår lovbrudd.

Videre vil vi kommentere avsnittet Fylkesmannen har om skillet mellom «opparbeidet tomt» og «utenfor opparbeidet tomt». Selve skille som skisseres synes greit, men vi mener resultatet av dette vil bli åpne arealer med en vegg av skog rundt. Så lenge det ikke går beitende dyr i skogen vil det være nødvendig å gjennomføre skånsom rydding og plukkhogst også utenfor opparbeidet tomt slik at det oppnås et variert sjikt i vegetasjonen. Som beskrevet over mener vi dette er skjøtsel den enkelte grunneier kan bidra med, og vil totalt sett gi en bedre forvaltning av området enn om det skal ventes på midler og ressurser hos Fylkesmannen. Et slikt skjøtselstiltak vil bidra til et åpnere skogbilde som Fylkesmannen beskriver at i dag gror igjen.

Et forslag for å styrke samarbeid og dialog, ref. forvaltningsmålene kap. 4.3, er å opprette en samrådsgruppe mellom forvaltningen, grunneierne, rettighetshavere og ideelle organisasjoner. Dette vil styrke hverandres interesser, meninger og forståelse for bruk og skjøtsel av Storemyr-Fagerbakken landskapsvernområde. Videre vil et slikt samråd bidra til å styrke kunnskapen om verneverdiene hos den enkelte grunneier, hytteeier, organisasjon osv. noe som vil igjen vil gi økt forståelse for Fylkesmannens forvaltning av området. Vinn-vinn.

Vi håper Fylkesmannen tar med våre innspill i revidert forvaltningsplan.

Fylkesmannens kommentar:

Fylkesmannen kan ikke se at planen gir uttrykk for at hytteeiendommene innenfor verneområdet utgjør en trussel for landskapsvernet, eller at hyttene er udelte negative for verneverdiene. Landskapsvernet ble opprettet i klar erkjennelse av at hyttene allerede var etablert innenfor verneområdet, og dette gjenspeiles i verneforskriften. Når det nå utarbeides en forvaltningsplan, er det viktig å bygge på erfaringer gjennom de 30 årene vernet har eksistert. Det er et faktum at det har

vært flere brudd på verneforskriften, særlig hva gjelder rydding av vegetasjon og tømning av hageavfall. Planen søker derfor å klargjøre begreper og innhold i verneforskriften, slik at misforståelser kan unngås. Et eksempel på dette er definisjonen av «opparbeidet tomt» i verneforskriftens § V pkt. 4, hvor omfang og avgrensning knyttes til flyfoto fra 1980. Vår forventning er at dette vil bidra til å klargjøre hvilken rydding som kan utføres på egen opparbeidet tomt uten nærmere søknad. Planen søker også å skape større forutsigbarhet i forhold til hva som kan tillates av rydding etter søknad utenfor opparbeidet tomt, jf. kap. 4.6 i avsnittet om verneforskriften.

Ang. deponering av hageavfall reises spørsmålet om Fylkesmannen kan nekte den enkelte grunneier å deponere avfall på egen tomt. Det legges til grunn at spørsmålet gjelder deponering av hageavfall. Verneforskriftens § IV pkt. 2 nevner henleggelse av avfall som eksempel på tiltak som kan endre landskapets karakter, og som derved er forbudt. Ulovlig henleggelse av hageavfall i verneområdet utenfor opparbeidet tomt har hatt et visst omfang, og utgjør særlig stor fare for spredning av fremmede arter. Dette utgjør en trussel mot det naturlige plantelivet, og kan derfor ikke aksepteres. Når det gjelder deponering av hageavfall på opparbeidet tomt, har Fylkesmannen forståelse for at et slikt forbud kan oppleves som for restriktivt. Vi vil derfor ta inn en presisering i planen om at kompostering av hageavfall i kompostbenge eller annen beholder vil være tillatt på opparbeidet tomt. Slik deponering av avfall kan ikke sies å endre landskapets karakter, og bidrar ellers til å hindre spredning av fremmede arter utenfor oparbeidede tomter.

Fylkesmannen har merket seg synspunktet om at planen i for liten grad peker på grunneierne som en positiv ressurs i forvaltningen av verneområdet. Selv om det i ett av forvaltnings-målene i kap. 4.3 heter at forvaltningen skal baseres på samarbeid og dialog med grunneiere, rettighetshavere og ideelle organisasjoner, er vi enige i at et slikt samarbeid kan tydeliggjøres bedre i planen. Det vises i i denne sammenheng til naturmangfoldlovens § 47 som nettopp peker på at forvaltningsmyndigheten skal, hvis mulig, inngå avtale med grunneieren om at denne utfører nærmere bestemte skjøtselstiltak. Forvaltningsmyndigheten kan også inngå avtale med interesserte organisasjoner eller andre om at disse utfører slike skjøtelsoppdrag. Bestemmelsen i naturmangfoldlovens § 47 vil derfor bli tatt inn i forvaltningsplanens kap. 4.4. Det presiseres imidlertid at slikt samarbeid ikke vil gi grunneierne frihet til selv å vurdere og iverksette skjøtsel på eget initiativ. Ethvert skjøtelsoppdrag utenfor oparbeidede tomt må være forhåndsavklart med forvaltningsmyndighet og Statens naturoppsyn.

Det vises avslutningsvis til forslaget om å opprette en samrådsgruppe mellom forvaltningen, grunneierne, rettighetshavere og ideelle organisasjoner. Fylkesmannen er ikke ukjent med slike samrådsgrupper, og kan nevne at slik gruppe er etablert for Larvik bøkeskog landskapsvernområde. En slik gruppe kan være hensiktsmessig der det er få grunneiere, og der flere offentlige og private instanser er involvert. I Storemyr – Fagerbakken landskapsvernområde er det 33 hytteeiere og flere større grunneiere. Vi har over 130 verneområder, og tør ikke påta oss formaliserte forpliktelser overfor et stort antall samrådsgrupper. Fylkesmannen vil likevel anbefale grunneiere, hytteeiere, velforening og andre brukergupper å organisere en kontaktgruppe for Storemyr – Fagerbakken landskapsvernområde. En slik gruppe kunne være talerør for brukerne, og ville forenkle kontakten til oss.

Hvasser og Brøtsø Vel v/ sekr. Reidar Lange

Vi viser til presentasjon og høringsmøte på Lokalet Hvasser 15. jan 2016.

Fra presentasjonen / høringen på Lokalet, så noterte referent/sekr. følgende:

Fra salen:

- Sykling bør ikke tillates.

- Stier bør gjøres tørre.
- Stier bør ikke ha for store bredder.
- Stier bør ha et koselig preg, ikke "strømgate".
- Hester bruker stien fra Jørestrandveien og frem til steingjerdet ved Vadholmen.

Etter kontakt med turgåere / brukere av området, kan vi legge til følgende:

- Å utelukke sykling er udemokratisk, så lenge det er "hverdagssykling".
- Terrengsykling/trening er ikke bra. Ødelegger stiene.
- Tørre stier er veldig bra.
- Enig i at de ikke skal være for brede.
- Og ikke for "perfekte"
- Hester må ha sine egne stier.
- Skogen rundt kan gjerne tynnes/ryddes litt for å slippe til mer lys.

For egen del kan referenten legge til:

- Hester på myk gressbevokst mark og myke jordstier i skog, sliter voldsomt.
- Der det er mulig bør en vurdere å legge forsterkende dekke i stien slik at den tåler hest.
- Mulig at en "bare må akseptere" slitasje noen steder, for å fremme det gode miljøinnslag som hest kan være.
- Dersom hest kan bli et fast innslag og tema i planlegging og vedlikehold i landskapsvern områder, så vil dette støtte en villet og naturlig satsing, på miljø og turisme, for Tjøme kommune og Hvasser.

Fylkesmannens kommentar:

Verneforskriften regulerer ikke sykling og bruk av hest som ferdseform i landskapsvernområdet. Dette reguleres derfor gjennom friluftslovens § 2, som fastslår at bruk av hest og tråsykkel på vei eller sti i utmark er tillatt. Kommunen kan likevel med samtykke av eieren eller brukeren forby slik ferdse etter stadfesting hos Fylkesmannen. Slikt forbud er ikke innført her.

Dersom vanlig ferdse, sykling eller bruk av hest over tid fører til terrengskader og dårlige stier, vil Fylkesmannen ta initiativ overfor grunneierne og kommunen som friluftsmyndighet for utbedring av enkle og godt farbare stier. Våte områder som fører til utvidelse av stiene ut i skogen, vil være i strid med verneforskriften. Det tas inn et punkt om dette i kap. 4.5.